

Učni načrt

GIMNAZIJA

ITALIJANŠČINA

kot tuji in kot drugi jezik
na narodno mešanem območju
Slovenske Istre

Učni načrt

GIMNAZIJA

ITALIJANŠČINA kot tuji in kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre

Splošna, klasična, strokovna gimnazija

KOT TUJI JEZIK: OBVEZNI, IZBIRNI, MATURA (420 UR)
KOT DRUGI JEZIK NA NARODNO MEŠANEM OBMOČJU SLOVENSKE ISTRE:
SPLOŠNA GIMNAZIJA: OBVEZNI, MATURA (350 UR)
STROKOVNA GIMNAZIJA: OBVEZNI, MATURA (420 UR)

Učni načrt

ITALIJANŠČINA

kot tuji in kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre

Gimnazija; Splošna, klasična, strokovna gimnazija

Kot tuji jezik: obvezni, izbirni, matura (420 ur); kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre: splošna gimnazija: obvezni, matura (350 ur), strokovna gimnazija: obvezni, matura (420 ur)

Predmetna komisija:

Neva Šečerov, Zavod RS za šolstvo, predsednica

dr. **Anja Zorman**, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta Koper, članica

Tea Race, Srednja ekonomska in poslovna šola Koper, članica

Zdenka Mihalič, Osnovna šola Antona Ukmarja Koper, članica

Tamara Grbas, Osnovna šola Vojke Šmuc Izola, članica

Avtorici:

Neva Šečerov, Zavod RS za šolstvo

dr. **Anja Zorman**, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta Koper

Recenzent:

dr. **Janez Skela**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Milan Zver**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredili: **Katja Križnik** in **Nataša Purkat**

Jezikovni pregled: **Samia Žunič**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.214.1:811.131.1

ŠEČEROV, Neva

Učni načrt. Italijanščina kot tuji in kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre [Elektronski vir] : gimnazija : splošna, klasična, strokovna gimnazija : kot tuji jezik: obvezni, izbirni, matura (420 ur) : kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre: splošna gimnazija: obvezni, matura (350 ur), strokovna gimnazija: obvezni, matura (420 ur) / avtorici Neva Šečerov, Anja Zorman. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2008

Način dostopa (URL): http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/UN_ITALIJANSCINA_tuji_drugi_jezik_gimn.pdf

ISBN 978-961-234-710-9 (Zavod RS za šolstvo)

1. Zorman, Anja
239267072

Kazalo

1 OPREDELITEV PREDMETA	5
1.1 Opredelitev položaja italijanščine v sistemu vzgoje in izobraževanja	6
1.1.1 Italijanščina kot tuji jezik	6
1.1.2 Italijanščina kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre	6
1.3 Umestitev italijanščine v predmetnik	7
1.3.1 Italijanščina kot tuji jezik	7
1.3.2 Italijanščina kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre	7
2 SPLOŠNI CILJI/KOMPETENCE	9
2.1 Opredelitev termina sporazumevalna zmožnost v drugem oziroma tujem jeziku	9
2.2 Splošni učni cilji	9
2.3 Druge zmožnosti (kompetence)	10
3 CILJI IN VSEBINE	12
3.1 Splošna znanja: razvijanje sporazumevalne zmožnosti v italijanščini	12
3.1.1 Zmožnosti sprejemanja: poslušanje, branje	13
3.1.2 Zmožnosti tvorjenja besedila: govorjenje, pisanje	13
3.1.3 Interakcija in mediacija: govorno in pisno sporazumevanje	14
3.1.4 Razvijanje jezikovne zmožnosti	15
3.1.5 Razvijanje medkulturne zmožnosti	15
3.1.6 Razvijanje literarne zmožnosti	16
3.1.6.1 Zmožnost sprejemanja umetnostnega besedila	17
3.1.6.2 Odziv na umetnostno besedilo	17
3.1.7 Priporočene učne teme	18
3.1.8 Operativno-procesni cilji	19
3.1.8.1 Italijanščina kot tuji jezik	19
3.1.8.2 Italijanščina kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre	22
3.2 Posebna znanja	23
4 PRIČAKOVANI UČNI DOSEŽKI/REZULTATI	24
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	27
5.1 Povezovanje z drugimi predmeti	27
5.2 Povezovanje znotraj pouka tujega oziroma drugega jezika	28
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	29
6.1 Razvijanje sporazumevalnih zmožnosti	30
6.1.1 Razvijanje sposobnosti slušnega razumevanja	31
6.1.1.1 Dejavnosti pred poslušanjem	31
6.1.1.2 Dejavnosti med poslušanjem	31
6.1.1.3 Dejavnosti po poslušanju	32

6.1.2	Razvijanje sposobnosti govornega sporočanja in sporazumevanja	32
6.1.2.1	Dialog	33
6.1.2.2	Pretvarjanje/vživljanje v umišljen svet	33
6.1.2.3	Igre vlog	33
6.1.2.4	Projektno delo	34
6.1.2.5	Izražanje čustev in lastnega mnenja (afektivni dejavniki)	34
6.1.3	Razvijanje sposobnosti bralnega razumevanja	35
6.1.3.1	Dejavnosti pred branjem besedila	35
6.1.3.2	Dejavnosti med branjem	36
6.1.3.3	Dejavnosti po branju besedila	36
6.1.3.4	Branje umetnostnih besedil	37
6.1.4	Razvijanje zmožnosti pisnega sporočanja	37
6.1.4.1	Primeri nalog iz pisnega sporočanja	37

7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV 39

1 OPREDELITEV PREDMETA

V času vse intenzivnejših globalizacijskih procesov ima pouk drugih/tujih jezikov čedalje večji pomen v vzgoji in izobraževanju. Z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo (v nadaljevanju EU) in povečano mobilnostjo ljudi se je pomen znanja sosedskih in tujih jezikov še povečal, saj omogoča lažji dostop do informacij, intenzivnejše sodelovanje s tujimi in sosedskimi narodi na kulturnem in gospodarskem področju ter globlje medsebojno razumevanje. Dijaki¹ pri pouku uzaveščajo pomen vseživljenjskega učenja in z mednarodno primerljivimi instrumenti ter dokumenti, ki so nastali pod okriljem Sveta Evrope in Parlamenta EU (na primer *Evropski jezikovni listovnik*, *Europass*), primerjajo lastne učne dosežke z dosežki vrstnikov iz različnih evropskih držav.

Pouk drugega/tujega jezika se zato prilagaja novim izzivom: uvaja sodobne pristope, uporabne in življenjske učne vsebine, ki so v sozvočju z dijakovimi osebnimi interesi in potrebami ter uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije. Dijake usposablja za:

- uspešno in **učinkovito sporazumevanje** (razvijanje sporazumevalne zmožnosti),
- **medsebojno razumevanje in spoštovanje**, odprtost, tolerantnost ter življenje in delo v sožitju z drugimi ljudmi (razvijanje medkulturnega zavedanja in medkulturne komunikacije),
- prenašanje uporabnega znanja med disciplinami, tako da v drugem/tujem jeziku pridobivajo in poglobljajo znanje, ki se povezuje z učnimi cilji in vsebinami drugih predmetov (inovativni pristopi k učenju tujih jezikov, na primer CBLL² in CLIL). Italijanščina ima tako tudi **splošno-izobraževalni pomen**: s sprejemanjem besedil v tem jeziku dijaki pridobivajo in poglobljajo znanje, ki se povezuje z znanji drugih predmetov.

V zadnjem času se izvaja nadgraditev komunikacijskega pristopa v dejavnostno in zmožnostno naravnano zasnovano poučevanje. Učenje jezikov zato vključuje načela in priporočila:

- Skupnega evropskega jezikovnega okvira (v nadaljevanju SEJO),
- Lizbonske deklaracije o osmih ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (Evropski referenčni okvir).³

Medtem ko nam SEJO daje možnost, da na jasen in pregleden način določamo stopnje pričakovanih učnih dosežkov pri učenju in poučevanju drugega/tujega jezika, Evropski referenčni okvir vključuje zmožnosti na vseh področjih posameznikovega in družbenega delovanja, tako na osebnem in družbenem kot poklicnem področju. Vključevanje načel, ki jih razlagata oba dokumenta, je nujno potrebno za uspešno življenje v učeči se družbi, saj prispeva k večji kakovosti izobraževanja in k zagotavljanju boljših življenjskih pogojev.

¹ Izraz *dijaki oziroma dijak* se v celotnem besedilu učnega načrta nanaša tako na dijakinje kot dijake oziroma dijakinjo in dijaka, prav tako izraz *učitelj* na učiteljico in učitelja.

² **CBLL** (*Content-Based Language Learning* – sočasno doseganje jezikovnih in predmetnih oziroma vsebinskih ciljev); **CLIL** (*Content and Language Integrated Learning* – učenje nejezikovnih predmetov v tujem jeziku).

³ <http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/et>

1.1 Opredelitev položaja italijanščine v sistemu vzgoje in izobraževanja

1.1.1 Italijanščina kot tuji jezik

Italijanščina je za dijake zunaj območja Slovenske Istre **tuji jezik**. Je predvsem jezik sporazumevanja v šolskem okolju, včasih ga mladi srečujejo v življenjskem okolju v javnih občilih ali v književnosti (italijanska književna dela). Interes za učenje italijanščine se v osrednji Sloveniji povečuje, predvsem zaradi dejstva, da mejimo na Italijo, povečuje pa se tudi neposredna raba italijanščine pri nekaterih poklicih in dejavnostih.

Italijanski jezik ima na obmejnih območjih zahodne Slovenije posebno vlogo. Dijaki se z italijanskim jezikom srečujejo v vsakdanjem življenju. Izpostavljenost italijanskemu jeziku v življenjskem okolju in stik z italijansko kulturo (film, šport, javna občila, knjige, življenjske navade) spodbujata neposredno spoznavanje jezika. Nekateri dijaki imajo zato ob vstopu v srednjo šolo že določeno predznanje; ciljni jezik opredeljujejo merila višje ravni, tako na ravni govora kot na ravni branja in pisanja, pa tudi pri uporabi besedišča in besedilnih vrst. Čeprav ima na območju zahodne Slovenije italijanski jezik položaj tujega jezika in ga uvajamo v izobraževanje kot izbirno vsebino, mu vloga sosedskega jezika daje večjo uporabno vrednost, poleg tega pa drugače opredeljuje tudi njegov izobraževalni in vzgojni pomen.

1.1.2 Italijanščina kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre

Po Ustavi Republike Slovenije država varuje in zagotavlja pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti in jima med drugim zagotavlja pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku. Na narodno mešanem območju Istre je zato, poleg slovenščine, **uradni jezik tudi italijanščina**, ki je jezik avtohtone narodne skupnosti. Zaradi tega razloga se učenci in dijaki v šolah s slovenskim učnim jezikom **obvezno** učijo italijanščino, kar določa tudi Zakon o osnovni šoli in Zakon o gimnaziji. Učenje italijanščine se zato prične že v 1. r. osnovne šole in se nadaljuje do splošne mature. Gre torej za zgodnje učenje drugega jezika in njegovo ekstenzivno poučevanje. S tem so zagotovljeni pogoji za razvijanje sporazumevalne zmožnosti v drugem jeziku, ki omogoča **medkulturni dialog** s pripadniki italijanske narodne skupnosti in spodbuja **pozitiven odnos do italijanske kulture**. Narodno mešano območje Slovenske Istre omogoča neposredna srečanja ljudi obeh etničnih skupin pri vsakodnevni opravilih. Navzočnost govorcev italijanskega jezika, predvsem pripadnikov manjšinske etnične skupnosti, v življenjskem okolju ustvarja pogoje za neposredno rabo italijanščine zunaj šole. Dijaki razvijajo zmožnosti učenja in delovanja v večjezičnem in večkulturnem prostoru, ki temelji na odprtosti do različnih jezikov in kultur, tolerantnosti in sožitju, kar oblikuje tudi kulturno identiteto posameznika.

Izpostavljenost drugemu jeziku, možnosti in potrebe po njegovi rabi omogočajo, da se dijaki učijo jezika tudi naravno v življenjskem okolju. Med prvim in drugim jezikom prihaja do prenosa znanj, ki pogosto zaznamujejo učenčev prvi in tudi drugi jezik.

1.3 Umestitev italijanščine v predmetnik

1.3.1 Italijanščina kot tuji jezik

Italijanščina je za dijake osrednje Slovenije **tuji jezik**, učijo se ga predvsem v gimnazijah (splošna, umetniška, športna, strokovna gimnazija) in v nekaterih programih srednjega strokovnega izobraževanja. V osnovni šoli ga lahko izberejo v tretjem triletju, zato se nekateri dijaki vključujejo v gimnazijski program z določenim predznanjem, nekateri pa v gimnaziji šele pričnejo z učenjem tega jezika (t. i. začetniki). Italijanščina ima v gimnazijskem programu položaj **drugega ali tretjega tujega jezika**.

	ZADNJE OBDOBJE OSNOVNE ŠOLE					
	MODULI TUJEGA JEZIKA – GIMNAZIJSKI PROGRAM					
Število ur	210 ur	70 ur	140 ur	210 ur	280–315 ur	350–420 ur
Položaj jezika	drugi tuji jezik	tretji/četrti tuji jezik, začetna raven	tretji/četrti tuji jezik, začetna raven	tretji tuji jezik, začetna raven	tretji tuji jezik, začetna raven	drugi tuji jezik, začetna ali nadaljevalna raven (nadaljevanje učenja iz OŠ)
Pričakovana raven znanja⁴	A1–A2	A1	A1–A2	A2	A2–B1	B1–B2

1.3.2 Italijanščina kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre

Kurikulum za gimnazije na narodno mešanem območju Slovenske Istre vključuje:

- **Nadaljevalni program italijanščine** za dijake s predznanjem; v ta program se vključijo vsi dijaki narodno mešanega območja Slovenske Istre, ki so v osnovni šoli obiskovali obvezen program italijanščine na ravni drugega jezika. Za ta program se na lastno pobudo lahko odločijo tudi dijaki, ki prihajajo z drugih področij Slovenije in imajo predznanje iz tega jezika. Ti so se

⁴ Pričakovane ravni znanj, povzete po SEJO (CEFR, Svet Evrope); podrobno so opisane v 4. poglavju (Pričakovani učni dosežki/rezultati).

italijanščino na ravni drugega tujega jezika učili že v osnovni šoli ali pridobili znanje jezika kako drugače (bivanje v tujini, jezikovni tečaj).

- Začetni program italijanščine za dijake s področij, ki niso opredeljena kot narodno mešana, oziroma za dijake, ki se tega jezika v osnovni šoli niso učili. Za ta program se lahko odločijo tudi dijaki, ki so italijanščino na ravni drugega tujega jezika izbrali v osnovni šoli (zadnje obdobje obveznega šolanja). V to skupino se na lastno željo lahko vključijo tudi dijaki, ki so obiskovali pouk drugega jezika na narodno mešanem območju Slovenske Istre, vendar ne vseh devet let.

	ITALIJANŠČINA V OSNOVNI ŠOLI NA NARODNO MEŠANEM OBMOČJU	SPLOŠNA GIMNAZIJA	STROKOVNA GIMNAZIJA
Število ur	630 ur	350 ur	420 ur
Položaj jezika	drugi jezik	drugi jezik	drugi jezik
Pričakovana raven znanja⁵	A2-B1	B1-B2	B1-B2

⁵ Ravnosti znanj so podrobno opisane v 4. poglavju (Pričakovani učni dosežki/rezultati).

2 SPLOŠNI CILJI/ KOMPETENCE

2.1 Opredelitev termina sporazumevalna zmožnost v drugem oziroma tujem jeziku

Pri pouku drugega/tujega jezika dijaki razvijajo **sporazumevalno zmožnost v italijanščini** in ob tem druge **stične zmožnosti**.

Sporazumevalna zmožnost temelji na razvoju:

- glasoslovnega, oblikoslovnega, skladskega, besedoslovnega in besediloslovnega znanja,
- zmožnosti branja, poslušanja, govorjenja in pisanja v italijanščini,
- kulturnega in medkulturnega zavedanja ter sporazumevanja (t. i. medkulturne komunikacije).

S tem dijaki razvijajo zmožnosti za:

- uspešno sprejemanje/tvorjenje/posredovanje različnih vrst govorenih in pisnih besedil v drugem/tujem jeziku, upoštevanje naslovnika, prenosnik sporočanja, sporočanje kontekst in druge dejavnike sporazumevanja (sporazumevalna sestavina),
- uresničevanje rabe jezika pri lastnem delovanju in vplivanju na delovanje sogovorcev (pragmatska sestavina),
- izražanje čustev, pričakovanj, svojega notranjega sveta (ekspresivna sestavina),
- učenje in pridobivanje informacij ter spoznavanje kulture in družbenih norm (kulturno-spoznavna sestavina jezika).⁶

Stične zmožnosti vključujejo:

- zmožnost spoznavanja sveta s pomočjo izkušenj, izobraževanja ali različnih virov informacij,
- socialne zmožnosti/veščine,
- zmožnosti oblikovanja in utemeljevanja vrednot, stališč, osebnih pričakovanj,
- zmožnosti učenja (kognitivni stili, učni stili in strategije, motivacija, splošne učne sposobnosti, specifične zmožnosti za učenje jezikov).

2.2 Splošni učni cilji

Dijaki z učenjem tujega jezika razvijajo **sporazumevalno zmožnost** v tem jeziku, ki vključuje tudi prvine **medkulturnega sporazumevanja**, kar omogoča medkulturni dialog in spodbuja pripravljenost na sobivanje in medsebojno spoštovanje. Dijaki se pri pouku drugega/tujega jezika sistematično usposablja za dejavne govorne in pisne stike z govorniki drugih/tujih jezikov, za samostojno uporabo drugega/tujega jezika pri pridobivanju podatkov iz pisnih in drugih virov, za druge govorne in pisne oblike sporočanja ter za uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT).

⁶ Sestavine jezika, ki tvorijo sporazumevalno zmožnost, so povzete po Freddi (1994).

Pri pouku drugega/tujega jezika dijaka vzgajamo v **uspešnega vseživljenjskega učenca**, kar pomeni, da pri njem razvijamo pozitivna stališča do učenja in izobraževanja, motivacijo za nenehno učenje, učne navade, sposobnost za samostojno učenje ter učenje skupaj z drugimi. Dijak se tako seznanja z metodami, strategijami in tehnikami učenja in se postopno usposablja za načrtovanje lastnih ciljev in samoevalvacijo. Pouk drugih/tujih jezikov je **prispevek k večjezičnosti in razumevanju večkulturnosti**⁷ tako v lastnem okolju kakor tudi v Evropi in zunaj njenih meja. Razvijanje sporazumevalne zmožnosti v drugem/tujem jeziku v okviru posameznikove ali družbene večjezičnosti pomeni dviganje **jezikovne zavesti** (tudi pri materinščini) v ožjem in širšem pomenu: jezik ali jeziki v neposrednem dijakovem okolju (na primer v družini), v širšem okolju (na primer dvojezično območje, govorci drugih jezikov, ki niso pripadniki avtohtonih manjšin) ali v šolskem okolju (jeziki, ki jih ponuja šola v okviru obveznega ali obšolskega programa).

2.3 Druge zmožnosti (kompetence)

Poleg razvoja sporazumevalne zmožnosti v italijanščini, ki je temeljni cilj pouka italijanščine kot drugega/tujega jezika, dijaki razvijajo še naslednje ključne zmožnosti:⁸

Sporazumevalna zmožnost v prvem jeziku

Dijaki razvijajo sporazumevalno zmožnost v prvem jeziku tako, da:

- razlagajo pojme, izražajo in interpretirajo dejstva, stališča, zaznajo odnose in čustva v različnih družbenih in kulturnih okoljih,
- na vsebino besedila v drugem/tujem jeziku se odzivajo v materinščini,
- primerjajo razlike in podobnosti v prvem in drugem/tujem jeziku ter s tem gradijo zavest o sistemu jezika (fonologija, oblikoslovje, skladnja, besedoslovje, besediloslovje),
- primerjajo razlike in podobnosti v govornem in pisnem izražanju ter pri tem prepoznajo pojave medjezikovnega vplivanja.

(Med)kulturna kompetenca in (med)kulturna zavest

Dijaki pridobivajo čustvene, moralne in etične vrednote:

- spoštujejo pomen ustvarjalnega izražanja, izkušenj in čustev s pomočjo glasbe, vizualne umetnosti in književnosti,
- razumejo pomen estetskih dejavnikov v vsakdanjem življenju,
- razvijajo lastne ustvarjalne zmožnosti,
- spoznavajo in uzaveščajo kulturno in jezikovno raznolikost dvojezičnega območja Slovenske Istre,
- spoznavajo in uzaveščajo kulturno in jezikovno raznolikost Evrope in sveta,
- razvijajo pozitiven odnos do sosedskih in tujih jezikov, do govorcev in njihovih kultur ter presegajo stereotipe in nestrpnost do drugačnosti,
- oblikujejo pozitiven odnos do dvojezičnosti (večjezičnosti); primerjajo obe kulturi in kulturni dediščini, ugotavljajo prepletanje kultur v materialni in nematerialni obliki ter se zavedajo pomena prvega jezika in lastne kulture za razvoj posameznikove identitete.

⁷ Po SEJO je to *medkulturni govorec*.

⁸ Priporočila Evropskega parlamenta in sveta o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje, Uradni list Evropske unije L394/10, 18. 12. 2006.

Učenje učenja

Dijaki prepoznavajo lastni kognitivni in učni stil, prenašajo svoje pozitivne učne izkušnje v nove učne situacije, se učinkovito spopadajo z novimi izzivi v učnem procesu in novimi načini pridobivanja znanja, pri čemer razvijajo:

- učinkovite sporazumevalne strategije,
- zmožnosti za delo s sodobnimi tehnologijami, viri, podatki in gradivi,
- zmožnost smotrnega in stvarnega načrtovanja in organiziranja lastnega učenja ter (samo)vrednotenja lastnih učnih dosežkov in osvojenega znanja,
- zmožnost konstruktivnega reševanja problemov, pri čemer upoštevajo lastne značajske poteze (komunikativnost, introvertiranost ipd.),
- občutek (so)odgovornosti za lastno učenje in znanje, sprejemanje odločitev in soočanje s posledicami le-teh,
- interes za vseživljenjsko učenje.

Samoiniciativnost in podjetnost

Sodobni učni pristopi in učna sredstva, na primer Jezikovni listovnik, spodbujajo učenčevo samoiniciativnost in podjetnost, pri čemer dijaki:

- osmišljajo naučeno in prenašajo znanje v vsakdanje življenje,
- prevzemajo pobude pri razreševanju problemov in pri tem vključujejo ustvarjalnost, podjetnost in inovativnost.

Digitalna pismenost

Dijaki razvijajo zmožnosti uporabe IKT, predvsem za:

- varno in kritično rabo pri učenju in sporazumevanju,
- iskanje podatkov na spletnih straneh in njihovo ustrezno uporabo,
- predstavitev lastnih izdelkov na različne načine (grafično, slikovno, pisno, zvočno, večpredstavno),
- vključevanje v mednarodne mrežne projekte.

Socialne in državljanske kompetence

Dijaki razvijajo zmožnosti ustvarjalnega sodelovanja v skupini/družbi, tako da:

- upoštevajo dogovore, ki so povezani z osebnim življenjem in z življenjem v skupnosti (sodelovanje, odgovornost),
- razvijajo zmožnost empatije, sklepanja kompromisov in premagovanja predsodkov,
- navezujejo stike doma in z govornici ciljnega jezika (spletne klepetalnice, forumi, dopisovanje),
- razvijajo zavest o lastni kulturi in narodni identiteti ter se zavedajo vloge posameznika v matični državi in mednarodni skupnosti.

Matematična kompetenca in temeljne kompetence v znanosti in tehnologiji

Dijaki s sprejemanjem besedil v tujem jeziku, ki uvajajo temeljna matematična načela in temeljna načela naravnega sveta, razvijajo zmožnost razumevanja in raziskovanja konceptov in pojmov, odkrivajo odnose med dejstvi, posplošitvami in definicijami:

- poglobljajo zmožnost logične in prostorske predstavljivosti,
- razvijajo zmožnost uporabe temeljnih matematičnih načel in postopkov,
- poglobljajo zmožnost uporabe temeljnih načel naravnega sveta,
- spreminjajo oziroma prenašajo informacije v drugačno simbolno obliko ali jezik (na primer: ubesedovanje številčnih podatkov, informacij iz grafov in tabelnih prikazov).

3 CILJI IN VSEBINE

Učni načrt deli znanja na splošna in posebna.

Splošna znanja so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo ob zaključku šolanja, in so namenjena vsem dijakom, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. Obsegajo 70 odstotkov programa od skupnega števila ur. Pri pouku drugega oziroma tujega jezika se v to skupino uvrščata razvijanje sporazumevalne zmožnosti v tem jeziku na različnih ravneh (4. poglavje) in razvijanje drugih zmožnosti ter ključnih kompetenc, ki so opisane v prejšnjem poglavju. Zmožnosti in procesno-razvojni cilji ter vsebine so razdeljeni na ravni/module glede na število ur učenja. Učitelj jih prilagaja glede na jezikovno predznanje, celostno ali po posameznih zmožnostih.

Med *posebna znanja* prištevamo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava po lastni presoji glede na zmožnosti in interese učencev (glej poglavje 3.2).

3.1 Splošna znanja: razvijanje sporazumevalne zmožnosti v italijanščini

Sporazumevalno zmožnost v drugem/tujem jeziku razvijamo s pomočjo izvirnega neumetnostnega in umetnostnega besedila v okviru petih **sporazumevalnih zmožnosti** (slušno in bralno razumevanje, govorno sporočanje in govorno sporazumevanje, pisno sporočanje), v stalni povezavi z razvijanjem **jezikovne zmožnosti** (pravorečje, pravopis, oblikoslovje, skladnja, besedoslovje, besediloslovje) in s spodbujanjem **medkulturnega zavedanja ter medkulturne komunikacije**.

Pri upovedovanju v drugem/tujem jeziku dijaki na podlagi znanja, pridobljenega v šoli, in sporazumevanja zunaj šole izoblikujejo lastne **sporazumevalne strategije**, ki vključujejo načrtovanje, izvedbo in (samo)vrednotenje upovedovanja. Z njimi dijaki uravnotežijo lastne zmožnosti in vedenja ter se vključujejo v različne sporočanje položaje. Z uporabo sporazumevalnih strategij usmerjeno poslušajo, berejo, sporočajo in se sporazumevajo v okviru lastnih zmožnosti glede na sporazumevalni kontekst in namen. Obenem skrbijo za razumljivost in ustreznost sporočila.

Posamezni dijaki dosegajo **različne ravni sporazumevalne zmožnosti**, ki so odvisne od:

- notranjih dejavnikov, kot so: splošna znanja/vedenja, osebni dejavniki, pričakovanja in odnos do učenja drugega/tujega jezika, odnos do govorcev in njihove kulture,
- zunanjih dejavnikov, kot so: stik z jezikom v okolju, število ur pouka tujega ali drugega jezika (modularna opredelitev).

3.1.1 Zmožnosti sprejemanja: poslušanje, branje

Sodobni pristopi k učenju in poučevanju drugih/tujih jezikov temeljijo predvsem na delu z izvirnimi neumetnostnimi besedili. S tem razvijamo dijakove sposobnosti sprejemanja, tvorjenja in posredovanja besedil v italijanščini v okviru vseh petih sporazumevalnih zmožnosti: poslušanje, govorjenje, govorno sporazumevanje, branje in pisanje.⁹

Pri sprejemanju besedil v tujem jeziku dijaki razberejo:

- temo besedila,
- globalno sporočilo besedila (osrednjo misel umetnostnega besedila),
- osnovno sporočilo besedila za uspešno vključevanje v pogovor,
- določene podatke in podrobnosti,
- stališča, odnose (višja zahtevnostna raven).

Pri sprejemanju govornih besedil dijaki razvijajo zmožnost slušnega razumevanja, pri sprejemanju pisnih besedil pa zmožnost bralnega razumevanja. Kot poslušalci sprejemajo govorno besedilo od enega ali več govorcev, kot bralci sprejemajo besedilo v pisni obliki. Pri nekaterih dejavnostih dijaki sprejemajo besedilo preko obeh prenosnikov hkrati, vidnega in slušnega, na primer pri ogledu filma v italijanščini z italijanskimi podnapisi.

Dijaki poslušajo in berejo za različne namene, kot so: učenje jezika, pridobivanje podatkov, navodil in priporočil, kritično razmišljanje, za zabavo.

Na sprejeto besedilo se dijaki odzivajo skladno z doseženo ravni znanja ciljnega jezika: nebesedno, s posameznimi besedami, besednimi zvezami ali kratkimi povedmi, s kratkimi odgovori na vprašanja, s povzemanjem vsebine besedila ali z interpretacijo besedila.

Pred odzivom na prebrano/poslušano besedilo dijaki udeležujejo strategije sprejemanja (*receptivne strategije*), s katerimi zaznajo okoliščine (sobesedilo), priključijo v spomin vedenja o obravnavani temi, razberejo sobesedilne in jezikovne informacije.

3.1.2 Zmožnosti tvorjenja besedila: govorjenje, pisanje

Pri tvorjenju besedil dijaki razvijajo govorno in pisno zmožnost. Pri govornem sporočanju tvorijo besedilo, ki je namenjeno enemu ali več poslušalcem (javnosti). Govorno zmožnost razvijamo pri dejavnostih, kot so:

- glasno branje,
- poročanje s pomočjo zapiskov,
- opisovanje,
- pripovedovanje,
- razlaganje,

⁹ Sporazumevalne zmožnosti so povzete po SEJO, njihova neposredna uporaba je razvidna iz Jezikovnih listovnikov za različne ravni učenja jezikov (na primer Čok in ostali, 2006, Skela in ostali, 2005).

- igra vlog,
- spontano govorjenje, petje,
- izražanje stališč (višja zahtevnostna raven).

Zmožnost pisnega sporočanja dijaki razvijajo s tvorbo besedila, ki je namenjeno naslovniku. Na začetni stopnji učenja dijaki pretežno dopolnjujejo/povezujejo posamezne povedi v preprosto besedilo, kasneje pa samostojno tvorijo različne vrste besedil, kot so: opisovalna, pripovedovalna, razlagalna, obveščevalna in utemeljevalna.

Pri tvorjenju besedila dijaki upoštevajo načela besedilnosti, vsebinske in sporočanje ustrezne ter jezikovne pravilnosti. Pri tem uporabljajo ustrezne strategije tvorjenja (produktivne strategije), s katerimi uravnotežijo svoje zmožnosti, sposobnosti in vedenja. Nalogo prilagajajo glede na svoje sposobnosti in znanja (izognejo se šibkim področjem). Na višji zahtevnostni ravni (ob zaključku srednje šole) pa tudi načrtujejo, posplošujejo, poenostavljajo vsebino besedila, parafrazirajo oziroma opišejo, česar ne znajo poimenovati (uporaba kompenzacijskih strategij), preoblikujejo besedilo ter ga vrednotijo in popravljajo.

3.1.3 Interakcija in mediacija: govorno in pisno sporazumevanje

Govorno in pisno sporazumevanje združujeta zmožnost sprejemanja in tvorjenja besedil ter receptivne in produktivne strategije, ki dijakom omogočajo hitro reševanje nalog v nepredvidljivih situacijah. Pri tem je ključnega pomena razvijanje kompenzacijskih strategij in sposobnosti medosebnega sodelovanja, ki preprečuje morebitne nesporazume (prositi za ponovitev povedi, za dodatna pojasnila, opravičiti se itd.).

Pri razvijanju zmožnosti sporazumevanja dijak ne igra vedno aktivne vloge, temveč je lahko le posrednik med dvema govorcema, ki se ne razumeta. Primeri mediacijskih dejavnosti so:

- povzemanje oziroma obnova govorjenega ali pisnega besedila iz drugega/tujega jezika v prvi jezik,
- povzemanje oziroma obnova govorjenega ali pisnega besedila iz prvega jezika v drugi/tuji jezik,
- povzemanje oziroma obnova in/ali pojasnjevanje govorjenega ali pisnega besedila iz drugega/tujega jezika v drugi/tuji jezik,
- razlaga konteksta (okolščin) besedila,
- prevod (višja zahtevnostna raven).

Dijaki pri sporazumevanju prevzemajo različne sporazumevalne položaje. Kot sporočevalci ali posredniki (mediatorji) upoštevajo:

- sporazumevalni kontekst (ali okoliščino),
- naslovnika,
- prenosnik sporočanja,
- sporočilni namen,
- temo,
- stopnjo obvladovanja ciljnega jezika,
- stopnjo poznavanja kulturnih posebnosti pri sporočanju v tem jeziku.

3.1.4 Razvijanje jezikovne zmožnosti

Jezikovna zmožnost je pomembna sestavina sporazumevalne zmožnosti: je obvladanje danega besednega jezika in zmožnost tvorjenja besedil. Dijaki med učnim procesom postopno usvajajo temeljne sporazumevalne vzorce in jezikovne strukture, ki jih utrjujejo v neposredni sporazumevalni rabi.

Pri pouku dijaki uporabljajo knjižno različico splošnopogovornega jezika. Besedišče je povezano z njihovim življenjem in interesi (prijatelji, vzorniki, konjički, šport, glasba, film, šolska problematika itd.). Pridobivajo ga iz šolskih gradiv, v neposrednem življenjskem okolju pa ga širijo in bogatijo s pomočjo medijev (televizija, radio, tisk, internet) ali v neposrednih stikih, kot so kulturne izmenjave.

Jezikovno zmožnost opredeljuje razpredelnica:

ZMOŽNOST	POSLUŠALEC/BRALEC	GOVOREC/PISEC
Poimenovalna/slovarska zmožnost	razume posamezne besede in besedne zveze	poimenuje bitja, stvari, njihove lastnosti, dejanja
Upovedovalna/slovnična zmožnost	razume razmerja v povedi in v zvezah povedi	s tvorjenjem povedi izraža ta razmerja
Pravorečna/pravopisna zmožnost	obvladuje prvine in pravila izreke/pravopisa	razumljivo izgovarja in ustrezno naglašuje ter upošteva pravopisna pravila
Pragmatična/slogovna zmožnost	upošteva okoliščine (kontekst, slogovno in zvrstno zaznamovanost ¹⁰) pri sprejemanju besedila	upošteva okoliščine (kontekst, register) pri tvorjenju besedila
Metajezikovna zmožnost	Je teoretično znanje o jeziku in pri pouku drugega/tujega jezika te zmožnosti posebej ne razvijamo.	

3.1.5 Razvijanje medkulturne zmožnosti

V zadnjem obdobju je pri pouku drugih in tujih jezikov postalo izjemno pomembno razvijanje medkulturne zavesti in zmožnosti medkulturnega sporazumevanja. Jezik in kultura sta neločljivo povezana, učenje drugega/tujega jezika je tako tudi sredstvo za razvijanje medkulturne komunikacije, ki postaja ključni dejavnik (spo)razumevanja med različnimi narodi. Le tisti posameznik, ki bo poleg jezikovnih zmožnosti razvil tudi medkulturno zmožnost, bo sposoben ustvariti trdne vezi uspešnega (so)delovanja v večkulturni stvarnosti.

¹⁰ Slogovno in zvrstno zaznamovanost v tujejezikovni diaktiki poimenujemo *register*.

Medkulturno zmožnost razvijamo v okviru različnih sestavin učnega procesa, na primer pri:

- obravnavi umetnostnih besedil (3.1.6), z razvijanjem literarne zmožnosti,
- dejavnostih, ki temeljijo na izvirnih gradivih (vozni red, načrt mesta, vstopnica za kino) in neumetnostnih besedilih (besedila popevk, časopisni članki, vremenska napoved itd.),
- obravnavi kulturnih, zemljepisnih, zgodovinskih značilnosti in posebnosti države, v kateri se jezik govori (na primer: anekdote),
- obravnavi aktualnih dogodkov, ki učence zanimajo,
- šolskih in obšolskih dejavnostih, kot so: kulturni dan, projektni teden, ogled filmske/gledališke predstave,
- kulturni izmenjavi med šolami itd.

Pri opredeljevanju ciljev razvijanja medkulturne zmožnosti se učitelj ne omejuje zgolj na raven poznavanja in razumevanja nekaterih vidikov kulture tujega oz. sosedskega naroda, temveč sledi tudi višjim ciljem. Predvsem pri pouku drugega jezika daje velik poudarek na razvijanju medkulturne zmožnosti na različnih ravneh:

- **raven spoznavanja:** zavedanje tuje kulture in pripravljenost za njeno spoznavanje, razvijanje občutljivosti za različnost jezikov in kultur, opazovanje vidnih značilnosti in manj vidnih razsežnosti tuje kulture,
- **raven poznavanja in razumevanja:** zavedanje lastne in tuje kulture, prepoznavanje podobnosti in različnosti, razvijanje strpnosti do drugačnega in drugega, preseganje stereotipov, razvijanje zmožnosti empatije,
- **raven delovanja:** upoštevanje razlik pri sporazumevanju v različnih kulturah in obvladovanje strategij pri soočanju s tujo kulturo, izražanje stališč in vrednot do lastne in tuje kulture, razvijanje zmožnosti posredovanja vrednot lastne kulture tujcem (na primer pri vključevanju pripadnikov tuje kulture v lastno okolje), razumevanje in interpretiranje tuje kulture, zmožnost pogajanja, predvidevanja in reševanja morebitnih nesporazumov pri medkulturnem sporazumevanju.

3.1.6 Razvijanje literarne zmožnosti

Delo z umetnostnim besedilom pri drugem/tujem jeziku spodbuja razvijanje literarne zmožnosti, obenem pa tudi sporazumevalne zmožnosti v tem jeziku, ostalih stičnih zmožnosti ter medkulturnih vrednot. Z obravnavo izbranih umetnostnih del dijaki spoznavajo kulturno raznolikost dvojezičnega območja Slovenske Istre (drugi jezik) in Evrope ter razvijajo pozitiven odnos do lastne in tuje kulture.

Dijaki postopno razvijajo zmožnost sprejemanja, dojetja in interpretiranja umetnostnega besedila ter sposobnost kritičnega razmišljanja; pri tem zmorejo:

- opredeliti povezave znotraj besedila in z drugimi besedili,
- opredeliti besedilni svet, ki ga besedilo ustvarja (avtoreferenčnost),
- opredeliti povezave besedila z lastno življenjsko izkušnjo in izkušnjo sveta,
- vrednotiti besedilo z njegovo kulturno, družbeno, zgodovinsko in drugo pogojenostjo.

Pri izboru umetnostnih besedil upoštevamo naslednje kriterije:

- ustreznost (besedilo je primerno razvojni stopnji in znanju jezika),
- aktualnost (besedilo obravnava aktualno temo),

- zanimivost (je blizu dijakovemu interesu),
- avtentičnost (izvirno umetnostno besedilo),
- celostnost (zaključeno/celotno besedilo, ki je iztočnica za različne poustvarjalne dejavnosti).

3.1.6.1 Zmožnost sprejemanja umetnostnega besedila

Z različnimi metodami (opazovanje, razvrščanje, urejanje, povezovanje, določanje, pojasnjevanje, povzemanje, sklepanje, primerjanje, vrednotenje) dijaki razčlenjujejo literarne prvine umetnostnega besedila. Pri tem se navezujejo na **znanje, ki so ga pridobili pri slovenščini kot prvem jeziku**.

Dijaki pri branju/poslušanju književnega besedila:

- izluščijo temo, prepoznajo značaj junakov, odnos pisca do naslovnika, stališča različnih oseb, ki nastopajo v besedilu,
- ločijo vrste pripovedovalcev in njihovo vlogo v dogajalni zgradbi,
- izrazijo osrednjo misel besedila,
- razložijo prenesene pomene besed (višja raven),
- presodijo namen, sporočilo umetnostnega besedila in njegov vpliv,
- razberejo slogovno in zvrstno zaznamovanost (višja raven).

3.1.6.2 Odziv na umetnostno besedilo

Na začetni stopnji učenja se dijaki odzivajo predvsem z uporabo prvega jezika.

Glede na doseženo raven znanja pri italijanščini dijaki:

- oblikujejo vprašanja/odgovore o obravnavanem umetnostnem besedilu,
- urejajo/povezujejo posamezne dele besedila (dialoga, zgodbe, slike z besedilom),
- dopolnjujejo manjkajoče dele besedila (tudi nebesedno),
- besedilo razdelijo na vsebinsko smiselne sklope, ki jih tudi povzemajo,
- jezikovno/nejezikovno izražajo temo oziroma vsebino obravnavanega besedila,
- besedilo ustvarjalno preoblikujejo: ga dramaturgizirajo, spreminjajo dogajalni čas, prostor, značaj junakov, zaključek zgodbe,
- ob danih ključnih besedah (predloga, navodila) oblikujejo novo besedilo,
- literarne junake opišejo na podlagi njihovih dejanj,
- opredelijo razmerja in odnose med posameznimi literarnimi junaki,
- ločijo izpovedovanje in pripovedovanje,
- podoživljajo umetnostno besedilo in pri tem izražajo svoja občutja,
- primerjajo temo besedila z lastno življenjsko izkušnjo,
- posredujejo svoja mnenja in stališča ter jih primerjajo z avtorjevimi,
- primerjajo različna besedila med seboj (primerjava originala s prevodom ali primerjava italijanskega besedila s slovenskim) (višja zahtevnostna raven),
- na podlagi lastnih izkušenj in znanja, ki so ga pridobili pri spoznavanju slovenskih književnih del, vrednotijo družbene, zgodovinske, moralno-etične in estetske prvine obravnavanega umetnostnega besedila (višja zahtevnostna raven).

3.1.7 Priporočene učne teme

Učne teme, v okviru katerih dijaki razvijajo sporazumevalno zmožnost v italijanščini in druge zmožnosti (kompetence), so:

JAZ	[predstavitev sebe, videza, značaja, svojih interesov in konjičkov]
MOJ DOM	[prostor, družina, dejavnosti, odnosi]
MOJA ŠOLA	[šola, dejavnosti, načrti, poklici]
MOJ SVET	[prijatelji, vzorniki, zabava, problemi, odnosi]
MOJE OKOLJE	[ulica, vas, mesto, prebivalci, dvojezično okolje, dejavnosti/storitve, živali, rastline, naravni pojavi]
MOJA DRŽAVA IN SOSEDSKA DRŽAVA	[prebivalci in jeziki; moji sosede; geografske, zgodovinske, kulturne, etnografske značilnosti]

Teme, s katerimi razvijamo medkulturno zavedanje in medkulturno komunikacijo pri pouku drugega/tujega jezika in s pomočjo katerih primerjamo stvarnost v različnih kulturnih okoljih, so:

MLADOSTNIKOV VSAKDAN	[hrana, pijača, praznovanja, šola, delo in prosti čas]
MLADI V DRUŽBI	[druženje, življenje v mestu in na deželi, okolje, kultura]
DRUŽBENI DOGOVORI (KONVENCIJE)	[pozdravljanje, naslavljanje, obnašanje ob določenih priložnostih, navade in običaji]
DRUŽBENE VREDNOTE	[medosebni odnosi, družina, kulturna dediščina, primerjava vrednot lastnega naroda z vrednotami tujega naroda]
OBLIKE KULTURNEGA USTVARJANJA	[umetniško izražanje: ples, gledališče, film, besedna in likovna umetnost]

3.1.8 Operativno-procesni cilji

V tem razdelku navajamo operativne cilje glede na stopnjo dosežene sporazumevalne zmožnosti, ki jih opredeljujejo različni moduli. Podrobneje so ti moduli opisani v poglavju o pričakovanih učnih dosežkih (4. poglavje).

3.1.8.1 Italijanščina kot tuji jezik

Modul do 70 ur

Dijaki razvijajo sporazumevalno zmožnost v italijanščini na ravni A1 (vstopna raven, »raven preživetja«), pri tem:

- razberejo vsebino zelo preprostega besedila, kot je: predmetnik, urnik, obrazec z osebnimi podatki (vizitka), zemljevid mesta itd.,
- predstavijo sebe in druge (ime, priimek, nacionalno pripadnost, starost, svoj (elektronski) naslov, ime šole, interesne dejavnosti itd.) in poizvedujejo po teh podatkih,
- uporabljajo preproste vljudnostne fraze pri pozdravljanju/odzdravljanju, izražanju osnovnih potreb (žeja, lakota), zahvaljevanju, poslavljanju, opravičevanju, izražanju želje in pripravljenosti za pomoč,
- tvorijo kratko govorno besedilo, s katerim na zelo preprost način opišejo sebe, svojo družino, prijatelje, kraj bivanja, pristočasne dejavnosti ipd.

Ob razvijanju temeljne sporazumevalne zmožnosti v italijanščini dijaki razvijajo medkulturno zavedanje in zmožnost medkulturne komunikacije, tako da spoznavajo vedenjske vzorce (običaji, navade), ki so v veljavi v italijanski kulturni tradiciji, odkrivajo kulturne posebnosti Italije in jih primerjajo z lastno kulturo. Uvajanje vsebin medkulturne vzgoje poteka pretežno v materinščini.

Modul 140 ur

Pri tem modulu učitelj daje poudarek razvijanju zmožnosti govorenja in osnovnega govornega sporazumevanja. Dijaki:

- razumljivo izgovarjajo posamezne besede in povedi,
- razberejo temeljno sporočilo preprostega besedila o pogostih vsakdanjih temah,
- sledijo navodilom, ki uravnavajo učni proces,
- se vključujejo v preprost razgovor o pogostih vsakdanjih temah (predstavijo sebe in druge, svojo šolo in kraj), pri tem uporabljajo osnovne vljudnostne vzorce,
- tvorijo kratko besedilo s pomočjo predloge ((elektronsko) sporočilo, vabilo, pozdrave s počitnic itd.),
- pri ugotavljanju pomena neznanih izrazov uporabljajo (elektronski) slovar,
- spoznavajo stvarnost zunaj svojega izkustvenega območja in razvijajo občutljivost za drugačnost jezikov in kultur,
- ob spoznavanju značilnih vedenjskih vzorcev italijanskih govorcev razvijajo zmožnost medkulturnega sporazumevanja.

Modul 210 ur

Dijaki:

- razumljivo izgovarjajo in primerno naglašujejo besede in povedi,
- razberejo temeljno vsebino preprostega besedila o pogostih vsakdanjih temah,
- tvorijo preprosto besedilo s pomočjo predloge (kratko osebno pismo, popotni načrt itd.),
- sodelujejo v preprostem razgovoru o vsakdanji temi, na spodbude sogovorca se odzivajo predvsem s kratkimi odgovori na vprašanja,
- o pomenu neznanih besed sklepajo na podlagi sobesedila in/ali uporabljajo (elektronski) slovar,
- s pomočjo učiteljevih navodil poiščejo zelene podatke na svetovnem spletu in uporabljajo (elektronska) gradiva,
- spoznavajo nekatere kulturne posebnosti tuje države v zvezi z vsakdanjimi življenjskimi opravili (prehranjevanje, praznovanja, delovni čas, počitnice), s čimer razvijajo medkulturno zavedanje in zmožnost medkulturnega sporazumevanja.

Modul 280 ur

Dijaki:

- razberejo temeljno vsebino preprostega besedila o vsakdanji temi in jo povzemajo s pomočjo kratkih odgovorov na vprašanja,
- tvorijo preprosto besedilo, v katerem opišejo osebe, predmete, pojave, dejanja iz neposrednega okolja, pri čemer navajajo tudi posamezne podrobnosti (lastnosti, število, kraj, položaj itd.),
- se vključujejo v preprost razgovor o vsakdanjih temah, poizvedujejo, pridobivajo podatke in jih posredujejo drugim,
- govorno predstavijo vsebine obravnavanih tem, pri tem uporabljajo različne pripomočke, kot so: plakat, elektronske prosojnice itd.,
- primerjajo navade in običaje lastne kulture z drugimi, s čimer osmišljajo lastno kulturno identiteto ter razvijajo medkulturno zavedanje in zmožnost medkulturnega sporazumevanja.

Modul 350 ur

Dijaki:

- upoštevajo osnovne pravorečne posebnosti italijanščine (izgovarjava, naglaševanje, stavčna intonacija),
- sodelujejo v razgovoru o znani temi, poizvedujejo, pridobivajo podatke in/ali jih posredujejo drugim,
- razberejo globalno sporočilo besedila o znani temi in poiščejo določene podatke,
- razberejo ključno misel besedila ali ključne besede in jih smiselno urejajo v sheme ali miselne vzorce,
- vsebino besedila povzemajo na preprost način s svojimi besedami,
- tvorijo krajše besedilo, s katerim opisujejo, povzemajo vsebino besedila, načrtujejo, posredujejo svoje izkušnje, načrte in na preprost način izražajo svoje vtise in občutja; pri tvorjenju pisnega besedila primerno razvijajo temo, pri sodelovanju v razgovoru pa še potrebujejo čas za premislek na primer pri izbiri določenega izraza,
- pri pisanju upoštevajo osnovne pravopisne posebnosti italijanščine (podvojene črke, opuščaj, naglas),

- spoznavajo in upoštevajo družbene dogovore pri družabnih in službenih stikih (naslavljanje, sprejem stranke ali gosta, vljudnostni vzorci),
- sledijo najbolj pogostim navodilom, ki jih srečujemo v tujem okolju,
- uporabljajo spletne strani v italijanščini za pridobivanje in/ali posredovanje podatkov,
- uzaveščajo kulturne razlike v odnosih med ljudmi (vrednote, strpnost, družina, spolno, rasno in versko razlikovanje) in s tem spoznavajo pojem kulturne zaznamovanosti ter razvijajo odprtost do drugih kultur in pripravljenost na medkulturni dialog.

Modul 420 ur

Dijaki:

- razberejo globalno sporočilo besedila o znani temi in poiščejo določene podatke, obvladajo različne tehnike branja (globalno, selektivno),
- dogajanje smiselno povezujejo z avtorjevim/govorčevim namenom in oblikujejo lastno razlago vsebine, jo interpretirajo in o njej kritično presojujejo,
- v besedilu predvidijo potek dogajanja, svoje trditve utemeljujejo in lastno mnenje ponazarjajo s primeri,
- sodelujejo v razgovoru o znani temi, poizvedujejo, pridobivajo podatke in/ali jih posredujejo drugim,
- tvorijo besedilo, s pomočjo katerega opisujejo, povzemajo vsebino besedila, načrtujejo, posredujejo svoje izkušnje, načrte, izražajo svoje vtise, občutja, strinjanje ali nestrinjanje,
- samostojno predstavijo rezultate projektov (predstavitev kulturnih znamenitosti in kulturnih dejavnosti lastne države, znanih osebnosti na kulturnem, znanstvenem in tehničnem področju) tudi s pomočjo informacijsko-komunikacijske tehnologije,
- upoštevajo pravopisna in pravorečna pravila,
- upoštevajo najbolj pogosta navodila, s katerimi se srečujejo v (tujejezičnem) okolju,
- primerjajo kulturne in civilizacijske posebnosti lastnega naroda s posebnostmi italijanske kulture (umetnost, književnost, zgodovina) in civilizacije (prebivalstvo, tradicija, humor, tabu teme, standard), s čimer razvijajo strpnost in odprtost za medkulturni dialog.

Dodatna specifična znanja za program strokovne gimnazije (420 ur)

Program strokovne gimnazije poleg splošnih vsebin vključuje tudi strokovne vsebine. Dijaki pri pouku pridobivajo znanja in razvijajo zmožnosti, tako da:

- razumejo globalno sporočilo besedila z osnovnim strokovnim izrazjem, razberejo določene podatke, razumejo osnovna navodila delovnih postopkov in jih posredujejo drugim,
- znajo poiskati podatke na svetovnem spletu, v strokovnih priročnikih in jih ustrezno uporabiti,
- v neposrednih stikih s sogovorniki (strankami) razumejo sporočilo besedila in se nanj ustrezno odzivajo,
- pridobivajo znanja in razvijajo zmožnosti za osnovno poslovno komunikacijo,
- na različne načine predstavijo vsebine izdelkov in storitev v okviru svojega strokovnega področja (grafično, slikovno, pisno, zvočno, večpredstavno itd.).

3.1.8.2 Italijanščina kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre

Modul 350 ur

Dijaki:

- ustrezno izgovarjajo pravorečne posebnosti italijanščine, upoštevajo stavčno intonacijo, pri čemer se približujejo govornim značilnostim rojenega govorca,
- tvorijo govorno besedilo, s katerim opisujejo, povzemajo vsebino, načrtujejo, posredujejo svoje izkušnje, načrte ter izražajo svoje vtise, občutja in stališča,
- se vključujejo v pogovor na temo s svojega interesnega področja, pri čemer izražajo in utemeljujejo svoja stališča, se ustrezno odzivajo v nepredvidljivih situacijah neformalnega razgovora,
- ustrezno sodelujejo v razgovoru in se vanj vključujejo tudi na lastno pobudo,
- razberejo globalno sporočilo umetnostnega in neumetnostnega besedila o znani temi ter poiščejo določene podatke, obvladajo različne tehnike branja (globalno, selektivno),
- smiselno povezujejo dogajanje z avtorjevim/govorčevim namenom in oblikujejo lastno razlago vsebine, jo interpretirajo in o njej kritično presojujejo,
- prepoznavajo idiomatske izraze, vzročno-posledična razmerja v besedilu in posredno izražena stališča ter zaznavajo slogovno zaznamovanost besedil,
- razumevanje besedila dokazujejo s povzemanjem vsebine in s citiranjem avtorjevih/govorčevih besed,
- ustvarjalno tvorijo besedilo skladno z načeli besedilnosti, predstavijo svoja stališča, načrte, opišejo svoje razpoloženje; ob umetnostnem besedilu izražajo svoje notranje doživljanje, občutja,
- pri sporočanju ustrezno razvijajo temo, primerno posredujejo svoja stališča, z ustreznimi strategijami predvidijo načine sporazumevanja (utemeljevanje, prehajanje s teme na temo),
- prevajajo preprosta besedila iz italijanščine/slovenščine v slovenščino/italijanščino,
- pri pisanju upoštevajo pravopisne posebnosti italijanščine,
- razumejo navodila, ki usmerjajo osebno in družbeno ravnanje v tujejezičnem okolju,
- uporabljajo raznovrstne medije in sodobno tehnologijo za projektno raziskovanje v italijanščini, za komunikacijo in kritično vrednotenje informacij, kakor tudi za predstavitev vsebin z določeno temo (na primer: kulturne znamenitosti lastne države, znane osebnosti slovenske in italijanske narodnosti na kulturnem, znanstvenem in tehničnem področju),
- primerjajo obe kulturi, kulturni dediščini in vrednote, s čimer osmišljajo lastno kulturno identiteto, oblikujejo pozitiven odnos do dvojezičnosti oziroma večjezičnosti, razvijajo odprtost, strpnost in zmožnost medkulturnega sporazumevanja.

Modul 420 ur (strokovna gimnazija)

Dijaki:

- upoštevajo pravorečne posebnosti italijanščine (izgovorjava, naglaševanje, stavčna intonacija) in se približujejo govornim značilnostim rojenega govorca,
- se vključujejo v razgovor o znani temi (strokovni in splošni), poizvedujejo, pridobivajo podatke, jih posredujejo drugim, ustrezno sodelujejo v razgovoru, razberejo namen, razpoloženje sogovorcev, predvidijo njihov odziv ter ločijo slogovno in zvrstno zaznamovanost (formalni pogovor s stranko in neformalni pogovor),

- pridobivajo znanja in razvijajo zmožnosti za osnovno poslovno komunikacijo,
- razumejo vsebino besedila z osnovnim strokovnim izrazjem,
- razumejo navodila, s katerimi se srečujejo v (delovnem) okolju,
- razberejo globalno sporočilo umetnostnega, neumetnostnega besedila in poiščejo določene podatke, obvladajo različne tehnike branja (globalno, selektivno),
- smiselno povezujejo dogajanja z avtorjevim/govorčevim namenom in oblikujejo lastno razlago vsebine, jo interpretirajo in o njej kritično presojujejo,
- tvorijo besedila, v katerih opišejo delovno okolje in delovne postopke,
- ustvarjalno tvorijo besedilo, s katerim opisujejo, povzemajo vsebino, načrtujejo, posredujejo svoje izkušnje, načrte in izražajo svoje vtise, občutja ter stališča,
- pri tvorjenju besedil ustrezno razvijajo temo, uporabljajo raznovrstno in ustrezno besedišče, upoštevajo značilnosti besedilne vrste in upoštevajo večino pravopisnih posebnosti,
- preoblikujejo besedilo (organizirajo podatke v zapisanem besedilu), na različne načine predstavijo vsebine izdelkov in storitev v okviru svojega strokovnega področja (grafično, slikovno, pisno, zvočno, večpredstavno itd.),
- ustrezno uporabljajo vire (svetovni splet, enojezični slovar, priročnike),
- primerjajo obe kulturi in kulturni dediščini (geografske, kulturnozgodovinske posebnosti), ugotavljajo prepletanje kultur v materialni in nematerialni obliki in oblikujejo pozitiven odnos do dvojezičnosti (oziroma večjezičnosti) ter medkulturnega dialoga.

3.2 Posebna znanja

Posebna znanja zajemajo 30 odstotkov programa in so namenjena dodatnim znanjem ali poglobljanju splošnih, sporazumevalnih znanj ter posameznih kompetenc tako, da lahko učenci dosežejo zgornjo raven, ki jo opredeljuje posamezni modul. To so učne vsebine, ki jih učitelj obravnava na lastno pobudo ali na željo učencev, in sicer z inovativnimi pristopi (projektno delo, povezovanje z učitelji drugih predmetov) v okviru letnega delovnega načrta šole (na primer: obravnava aktualnih dogodkov, priprava na različne medkulturne izmenjave, ekskurzija, kulturna prireditve, raziskovalni tabor, naravoslovni dan, medpredmetne povezave itd.).

Posebna znanja vključujejo naslednje učne vsebine:

- delo z izvirnimi besedili (umetnostno besedilo, mladinska revija, film, spletna stran, klepetalnica, večplastna predstavitev, mrežni hipertekst itd.),
- uvajanje zahtevnejših učnih dejavnosti (raziskave v okviru medpredmetnih povezav, projektne naloge itd.),
- spoznavanje kulture (likovna umetnost, arhitektura, književnost) Slovenske Istre,
- ustvarjalne dejavnosti (šolsko glasilo, gledališka uprizoritev, pisanje pesniških besedil, scenarija, video posnetek v zvezi s promocijo šole ali turistična promocija lastnega kraja itd.),
- medkulturne izmenjave prek spleta, obiski v tujini itd.

4 PRIČAKOVANI UČNI DOSEŽKI/ REZULTATI

Pričakovani rezultati znanja ob koncu gimnazije izhajajo iz opisov ravni sporazumevalne zmožnosti po Skupnem evropskem jezikovnem okviru za učenje (SEJO),¹¹ poučevanje in preverjanje oziroma ocenjevanje jezikov. Ta okvir sporazumevalno jezikovno zmožnost razdeli v šeststopenjsko lestvico, od A1, A2, B1, B2, C1 do C2, pri čemer je najnižja raven A1 in najvišja C2. Posamezna stopnja je razdeljena na štiri področja, in sicer: slušno razumevanje, bralno razumevanje, govorno sporočanje in sporazumevanje ter pisno sporočanje. Doseženo raven znotraj področja še natančneje opredeljujejo opisna merila, na primer pri slušnem razumevanju dolžina besedila, hitrost govora, pri bralnem razumevanju izbor teme, bralne strategije ipd.

V naslednji razpredelnici je naveden opis teh ravni.

¹¹ Povzeto po: Skela J. in drugi: Evropski jezikovni listovnik za osnovnošolce v starosti od 11 do 15 let, Ljubljana, Založba Tangram, 2006.

A1 – BREAKTHROUGH/ VSTOPNA RAVEN	A2 – WAYSTAGE/ VMESNA RAVEN	B1 – THRESHOLD/RAVEN SPORAZUMEVALNEGA PRAGA	B2 – VANTAGE/VIŠJA RAVEN	C1 – EFFECTIVENESS/ RAVEN UČINKOVITOSTI	C2 – MASTERY/ RAVEN MOJSTRSTVA
Pri počasnem in razločnem govoru dijak razume posamezne pogosto rabljene besede in najosnovnejše besedne zveze, ki se nanašajo nanj, na njegovo družino in neposredno življenjsko okolje.	Dijak razume besedne zveze in pogosto besedišče, ki se nanaša na najbolj temeljne reči (na primer: osebni in družinski podatki, nakupovanje, neposredno življenjsko okolje, šola, zaposlitev). Sposoben je razbrati glavno misel kratkih, jasno oblikovanih sporočil in obvestil.	Dijak razume globalno sporočilo govornega besedila, ki se nanaša na njegovo življenje v šoli in v prostem času. Če je govor razmeroma počasen in razločen, razume tudi glavne misli radijskih in televizijskih oddaj, ki se ukvarjajo s sodobnimi problemi in temami, ki zanimajo mladostnike.	Dijak razume daljši govor in predavanja, sposoben je slediti celo bolj zahtevnim pogovorom, če je tema dovolj splošna. Razume večino televizijskih poročil in oddaj o aktualnih zadevah. Razume večino filmov v splošnopogovornem jeziku.	Dijak razume daljši govor, čeprav ni natančno razčlenjen in razmerja niso jasno izražena, temveč so samo nakazana. Brez posebnega napora razume televizijske oddaje in filme.	Dijak nima težav pri razumevanju jezika, govornega v živo ali posredovanega preko medijev, čeprav je tempo govorjenja hiter. Potrebuje zgolj nekaj časa, da se privadi na različice standardnega jezika.
Zna se preprosto pogovarjati, če je sogovornik pripravljen svoje izjave ponoviti počasneje ali jih pojasniti in če mu je pripravljen pomagati pri izražanju misli. Zna spraševati in odgovarjati na preprosta vprašanja, ki se nanašajo na trenutne potrebe ali splošne teme.	Sposoben se je sporazumevati v preprostih situacijah, kadar gre za neposredno izmenjavo informacij o splošnih vsakodnevnih stvareh. Znajde se v krajših družabnih pogovorih, čeprav ne razume dovolj, da bi se lahko samostojno pogovarjal.	Znajde se v večini situacij, ki se pogosto pojavljajo na potovanju po deželi, kjer se ta jezik govori. Sposoben se je, tudi nepriljubljen, vključiti v pogovor, povezan s splošnimi temami, temami, ki ga osebno zanimajo, ali takimi, ki se nanašajo na vsakdanje življenje (na primer: družina, hobiji, poklic, potovanja in aktualni dogodki).	Sposoben se je precej tekoče in spontano izražati v tujem jeziku. Lahko se vključi v razprave o splošnih temah in z utemeljitvami zagovarja svoje stališče.	Sposoben se je tekoče in naravno izražati, ne da bi pri tem preveč očitno iskal primerne izraze. Jezik uporablja učinkovito in prilagodljivo, tako v družabne kot tudi poklicne ali učne namene. Zna natančno izražati svoje misli in poglede ter svoj prispevek spretno povezovati s prispevki drugih.	Z lahkoto sodeluje v vsakem pogovoru in razpravi. Dobro pozna pogovorni jezik in stalne besedne zveze. Govori tekoče in zna natančno izraziti tudi pomenske odtenke. Če pri sporazumevanju naleti na težavo, jo zna spretno zaobiti in besedilo preoblikovati tako, da sogovornik tega niti ne opazi.

RAZUMEVANJE

Slušno razumevanje

GOVORJENJE

Govorno sporazumevanje

GOVORJENJE	Govorno sporocanje
Dijak zna uporabljati preproste besedne zveze in povedi, s katerimi lahko opiše, kje živi, in ljudi, ki jih pozna.	Uporabiti zna vrsto besednih zvez in povedi, s katerimi lahko na preprost način opiše in predstavi svojo družino in druge ljudi, življenjske pogoje in solo.
Dijak zna uporabljati preproste besedne zveze in povedi, s katerimi lahko opiše svoje izkušnje in dogodke, sanje, želje in ambicije. Na kratko zna razložiti svoje poglede in načrte. Zmore pripovedovati zgodbo ali obnoviti vsebino knjige oziroma filma in opisati svoje vtise.	Tvortiti zna preproste povedi iz besednih zvez, s katerimi lahko opiše svoje izkušnje in dogodke, sanje, želje in ambicije. Na kratko zna razložiti svoje poglede in načrte. Zmore pripovedovati zgodbo ali obnoviti vsebino knjige oziroma filma in opisati svoje vtise.
Dijak zmore jasno in natančno opisati zahtevne vsebine, pri tem smiselno povezati tematske točke, razviti in poudariti posamezne vidike ter napraviti ustrezen zaključek.	Jasno in natančno zna opisati mnogo stvari s področji, ki ga zanimajo. Razloži zna svoj pogled na določen problem in podatki prednosti ter pomanjkljivosti različnih možnosti.
Dijak je zmožen jasno in tekoče podajati tudi daljše opise ali razlage. Govoru zna dati logično obliko, ki poslušalca opozarja na poudarke. Slog govorjenja zna prilagoditi situaciji in poslušalcem.	Dijak zmore jasno in natančno opisati zahtevne vsebine, pri tem smiselno povezati tematske točke, razviti in poudariti posamezne vidike ter napraviti ustrezen zaključek.
PISANJE	Pisno sporocanje
Pisati zna kratka, preprosta sporočila, na primer počitniški pozdrav. Izpolnjevati zna obrazce, ki zahtevajo osebne podatke, na primer vnesti ime, državljanstvo in naslov.	Sestavljati zna kratka, preprosta obvestila in sporočila, ki se nanašajo na trenutne potrebe. Pisati zna zelo preprosta osebna pisma, se komu za kaj zahvaliti.
Pisati zna jasna in natančna besedila v zvezi s številnimi temami in vprašanji, ki ga zanimajo, eseje ali poročila, v katerih mora podati informacije ali zagovarjati oziroma zavračati določena stališča. Pisati zna pisma, v katerih mora poudariti pomen določenih dogodkov in izkušenj.	Pisati zna jasna in natančna besedila v zvezi s številnimi temami in vprašanji, ki ga zanimajo, eseje ali poročila, v katerih mora podati informacije ali zagovarjati oziroma zavračati določena stališča. Pisati zna pisma, v katerih mora poudariti pomen določenih dogodkov in izkušenj.
Dijak je zmožen tvoriti jasna, slogovno ustrezna besedila in obširneje izraziti svoja stališča. V pismih, esejih ali poročilih zna natančno razložiti zahtevne vsebine in pri tem primerno poudariti tista dejstva, ki se mu zdijo najpomembnejša. Oblikovati zna različne vrste besedil v prepričljivem in osebnem slogu, primernem za bralca, ki mu je tako besedilo namenjeno.	Dijak je zmožen tvoriti jasna, slogovno ustrezna besedila in obširneje izraziti svoja stališča. V pismih, esejih ali poročilih zna natančno razložiti zahtevne vsebine in pri tem primerno poudariti tista dejstva, ki se mu zdijo najpomembnejša. Oblikovati zna različne vrste besedil v prepričljivem in osebnem slogu, primernem za bralca, ki mu je tako besedilo namenjeno.
Tvortiti zna jasna, tekoča, slogovno primerna besedila. Sestaviti zna zahtevna pisma, poročila in članke v zvezi z zahtevnimi vsebinami, ki morajo imeti logično zgradbo in bralca voditi tako, da dojamemo bistvo. Pisati zna povzetke in kritike strokovnih in literarnih del.	Tvortiti zna jasna, tekoča, slogovno primerna besedila. Sestaviti zna zahtevna pisma, poročila in članke v zvezi z zahtevnimi vsebinami, ki morajo imeti logično zgradbo in bralca voditi tako, da dojamemo bistvo. Pisati zna povzetke in kritike strokovnih in literarnih del.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Posamezni učni predmeti in področja morajo iskati svoj smisel v povezanosti z drugimi, v dopolnjevanju in prepletanju ciljev ter učnih vsebin in v uporabi pridobljenega znanja v različnih življenjskih situacijah. Nepotrebno drobljenje podatkov med posamezne predmete skoraj vedno povzroči kopičenje informacij, ki jih dijaki niso vedno sposobni povezati v razumljivo celoto in dati številnim informacijam uporabne vrednosti. Zato šolska prenova kot eno izmed pomembnih kakovostnih prvin pouka poudarja tudi medpredmetne povezave.

5.1 Povezovanje z drugimi predmeti

Drugi/tuji jezik se lahko povezuje z vsemi predmeti in daje podporo pri uresničevanju skupnih ciljev (na primer: pri raziskovalni nalogi iz biologije dijaki uporabijo vire v italijanščini, berejo književna dela v izvirnem jeziku itd.).

V medpredmetnih povezavah morajo biti jasno prepoznavni cilji posameznih predmetov. Učitelj poskuša določeno vsebino ali problem podati ali obravnavati čim bolj celostno v isti problem poskuša osvetliti z različnih vidikov. Povezave uporabljamo takrat, ko je to smiselno, in pri tem čim bolj spodbujamo ustvarjalnost dijakov. Kurikul za gimnazije zato opredeljuje *medpredmetne teme*, pri katerih se učitelji drugih/tujih jezikov povezujejo z učitelji drugih predmetov. Jezik je namreč sredstvo za sporazumevanje, usvajanje, povezovanje in poglobljanje novih, tudi nejezikovnih učnih vsebin. Pri pouku drugega/tujega jezika se te povezave udejanjajo na vsebinski ravni (uvajanje različnih vrst besedil, pridobivanje novega besedišča), na ravni razvijanja sporazumevalne zmožnosti v italijanščini preko sprejemanja in tvorjenja besedil ter mediacije in na ravni izražanja lastnega odnosa do določene teme ali problema. Pri uresničevanju skupnih ciljev nastajajo konkretni učni izdelki, kot so: plakat, seminarska ali raziskovalna naloga, popotniški dnevnik, video posnetek, elektronsko sporočilo, kulturna prireditev itd.

MEDPREDMETNE TEME	POUK DRUGEGA/TUJEGA JEZIKA	
	<i>vsebinska raven (besedila v drugem/tujem jeziku)</i>	<i>raven zmožnosti/kompetence in odnosa</i>
Knjižnično informacijsko znanje	delo s tujimi viri; spoznavanje in primerjanje značilnosti različnih besedilnih vrst, branje literarnih del v izvorniku, primerjanje s prevodom	razvijanje motivacije za branje
Okoljska vzgoja	delo s strokovnimi besedili; pridobivanje besedišča iz naravoslovja (npr. obravnava poglavja italijanskega učbenika)	razvijanje pozitivnega odnosa do naravne dediščine
Vzgoja za zdravje in varnost	sprejemanje/posredovanje navodil za uporabo zdravil in drugih sredstev	uzaveščanje zdravega načina življenja
Poklicno usmerjanje	spoznavanje in opis poklicev; poimenovanje delovnih sredstev, pripomočkov, storitev	razvijanje osnov poslovne komunikacije
Vzgoja potrošnika	obveščevalna besedila (reklamni oglas), navodila za uporabo in opis izdelkov/storitev	razvijanja vrednot v potrošniški družbi
Prometna vzgoja	orientacija v prometnem prostoru, upoštevanje navodil in prepovedi (uporaba javnih prevoznih sredstev)	razvijanje osebne odgovornosti; vzgoja za pravilno ravnanje dijaka kot udeleženca v prometu
Državljska kultura/etika	seznanjanje z dokumentom o človekovih pravicah	zavedanje dolžnosti in pravic, vzgoja avtonomnega, družbeno odgovornega in dejavnega državljana
Vzgoja za medije	delo z mediji (sprejemanje besedil v tujem jeziku in dijakov odziv)	razvijanje kritičnosti do medijev, varna uporaba računalnika

5.2 Povezovanje znotraj pouka tujega oziroma drugega jezika

Pouk italijanščine kot drugega in tujega jezika nadgrajuje in utrjuje znanje, ki so ga dijaki pridobili pri pouku slovenskega jezika kot prvega jezika (večine) učencev. Iz prvega jezika se na učenje drugega/tujega jezika prenašajo učne strategije, posamezne prvine glasoslovja, oblikoslovja, skladnje in besedoslovja, slogovna izraznost in poznavanje načel besedilnosti ter bralne strategije.

Pouk italijanščine se povezuje tudi s poukom tujih jezikov. Poznavanje več jezikov omogoča prenos znanja iz jezika ali jezikov, ki so jih dijaki že usvojili vsaj do določene mere, in spodbuja učenje novega jezika (pozitivni transfer; sinergijski učinki večjezičnosti).

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Sodobni pouk drugih in tujih jezikov temelji na načelih **komunikacijskega pristopa** in **humanistično-afektivnih pristopov** k učenju ter poučevanju jezikov. **Komunikacijski pristop** opredeljuje naslednja izhodišča:

- Znanje tujega jezika omogoča in spodbuja **medosebno komunikacijo**.
- Ta je učinkovita, če je govorec **samostojen tako pri izbiri vsebine kot pri izbiri jezikovnih sredstev**.
- Pogoj za uspešno učenje/poučevanje tujega jezika je (notranja) **motivacija** za učenje jezika, ki izhaja iz za dijake uporabnih, aktualnih, zanimivih vsebin.
- Pouk tujega jezika naj zato temelji na ustreznih **učni vsebini**,¹² ki osmišlja pouk in omogoča prenos usvojenega znanja v stvarne življenjske sporazumevalne situacije.

Pri komunikacijskem pristopu je pouk **osredinjen na učni proces**, pri čemer je treba upoštevati dijakovo predznanje, njegovo osebnost, interese, nagnjenja, vrednote in učni stil. Udeleženca učnega procesa sta učitelj in dijak in oba enakovredno pripomoreta k sproščnemu komuniciranju. Učitelj spodbuja vključevanje dijakov v učni proces, jim pomaga pri težavah v zvezi z usvajanjem drugega/tujega jezika. Dijak pa dejavno in čim bolj samostojno sodeluje v tem procesu. S tem nastajajo možnosti za medsebojno sodelovanje in uspešno usvajanje jezika.

Pomembno je, da učitelj:

- oblikuje **etapne cilje** za lažje in učinkovitejše ugotavljanje napredka dijakov,
- z različnimi dejavnostmi pri pouku tujega jezika (projektno delo, skupinsko delo itd.) spodbuja razvijanje zmožnosti in **sodelovanja** (timsko delo),
- z uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) in različnih metod oziroma oblik dela (individualno, v parih, po skupinah, projektno delo) dijake seznanja z različnimi **učnimi strategijami**; ti nato oblikujejo lastne učne strategije glede na učni stil, sposobnost(i), interes in izkušnje,
- spodbuja dijake k **samoiniciativnosti, inovativnosti in razreševanju problemov** v svojem okolju; z razvijanjem teh zmožnosti gradi zavest o odgovornosti,
- pozna **razvoj kognitivnih procesov** in upošteva napore, ki jih mora dijak vložiti, da oblikuje sporočilo v tujem jeziku; pri tem si učitelj ne zastavlja previsokih ciljev, kajti če pokaže zmernost ob doseženih rezultatih, dopušča tudi dijakove napake in jih sprejme kot sestavni del procesa pri usvajanju jezika; proces usvajanja tujega oziroma drugega jezika je dolgotrajen, še zlasti če dijak nima veliko priložnosti za njegovo uporabo,
- izvaja dejavnosti, ki pri dijaku spodbujajo **željo po pogovoru s sovrstniki** in ponujajo veliko iztočnic za izmenjavo informacij, za izražanje stališč, interesov in solidarnosti.

Ker je jezik sredstvo, s katerim obvladujemo celotno realnost, je poučevanje in učenje drugega/tujega jezika samodejno povezano z vsemi drugimi predmeti, zato je pri izbiri tematike ali načrtovanju pouka nujno sodelovanje z učitelji različnih predmetov.

¹² Content-Based Language Learning: sočasno doseganje jezikovnih in predmetnih oziroma vsebinskih ciljev.

Vloga jezikovnega pouka (slovnice)

Slovnica se pri pouku tujega jezika obravnava predvsem s funkcionalnega vidika – slovnične strukture naj bodo vedno namenjene uresničevanju sporočilnih namenov. Dijaki sami ali ob pomoči učitelja odkrivajo jezikovne zakonitosti in jih poskušajo sistematizirati. Učitelj jim pri tem pomaga z vizualizacijo, s shemami in z ustrezno organizacijo dela. Vzporedno z izvajanjem komunikacijskih nalog naj se v ciklični progresiji obravnavajo tudi ustrezne slovnične strukture.

Učitelj in dijak sprejemata **napake kot normalen, neločljiv sestavni del razvijajoče se sporazumevalne zmožnosti** in kot pokazatelje individualnega učnega napredka. Napake so iztočnica za načrtovanje nadaljnjega dela in individualno pomoč posameznemu dijaku. Učitelj naj pri napakah svetuje, kako jih odpraviti, ne da jih nenehno popravlja.

Heterogenost razreda oziroma učnih skupin

Dijake razvrščamo po starosti. Med seboj se od začetka učenja (in vedno bolj) razlikujejo po narodenosti, spodobnostih, zmožnostih, motivaciji, predznanju itd. Posamezni dijaki zato dosežajo različne ravni sporazumevalne zmožnosti, ki je odvisna od notranjih (splošna znanja/vedenja, osebni dejavniki, pričakovanja in odnos do učenja drugega/tujega jezika, do govorcev in njihove kulture) ter zunanjih dejavnikov (stik z jezikom v okolju, uporaba medijev itd.).

Zaradi naštetih razlogov vsi učenci ne napredujejo enako hitro in tudi ne enako uspešno pri razvijanju sporazumevalne zmožnosti v drugem/tujem jeziku. To narekuje nujnost notranje diferenciacije pri načrtovanju oblik in metod izvajanja pouka ter vrednotenja znanja (fleksibilna diferenciacija).

Če želimo spodbujati napredek vseh dijakov, moramo pri oblikovanju učnih rezultatov upoštevati številne dejavnike, ki vplivajo na učni rezultat, in sicer:

- učne cilje (izbrati ustrezno taksonomsko raven cilja, ki ga želimo doseči, na primer poznavanje besedišča, razumevanje besedil, uporaba znanja v novem sporočanjem položaju, analiza in sinteza besedil itd.),
- vnosno besedilo (ustrezno izbirati besedilo glede na dijakovo sporazumevalno zmožnost, na primer dolžino besedila, temo, ki je povezana z dijakovim izkušenjskim svetom, ali neznano besedilo z abstraktno temo),
- okoliščine (na primer izvajati govorna dejanja v predvidljivih ali nepredvidljivih okoliščinah),
- jezik (obravnavati besedilo z lažjimi ali zahtevnimi strukturami),
- preizkuse znanj (vodeno reševanje nalog, naloge zaprtega tipa ali izvirno preverjanje, reševanje problemov itd.).

6.1 Razvijanje sporazumevalnih zmožnosti

Učenje in poučevanje, ki uvaja komunikacijski pristop, razvija vseh pet zmožnosti (poslušanje, govorjenje, govorno sporazumevanje, branje, pisanje), ki se med seboj prepletajo. Tak pristop poudarja na dijaka osredinjeno učenje.

6.1.1 Razvijanje sposobnosti slušnega razumevanja

Dejavnosti slušnega razumevanja dijakom omogočajo razumevanje izvirnega, na začetni stopnji učenja pa prirejenega govora, ki ga učitelj posreduje v živo ali prek zvočnega zapisa. Učitelj uporablja fonetični pravopis (transkripcijo) zato, da bi preprečil nejasnosti. Zmožnosti slušnega razumevanja razvijamo v korakih, opisanih v nadaljevanju.

6.1.1.1 Dejavnosti pred poslušanjem

Pred poslušanjem besedila učitelj dijake pripravi za dejavno sprejemanje vsebine v tujem jeziku, nato izbere ustrezno obliko in vsebino, ki sta najprimernejši za določeno besedilno vrsto in stopnjo jezikovnega znanja dijakov, na primer: napove besedilno vrsto, posreduje splošne podatke o besedilu, predstavi slikovno gradivo, posreduje slovar neznanih izrazov, usmerja pogovor o temi besedila, posreduje ključne stavke besedila v nepravilnem zaporedju; dijaki sklepajo o pravilnem vrstnem redu stavkov, preberejo podobno besedilo z isto temo itd.

6.1.1.2 Dejavnosti med poslušanjem

Dijaki naj po potrebi besedilo poslušajo večkrat. Med poslušanjem jih učitelj usmerja v različne dejavnosti, na primer:

- prepoznavanje globalnega sporočila ali teme besedila,
- prepoznavanje izbranih podatkov v besedilu,
- prepoznavanje vrste besedila,
- pisno odgovarjanje na vprašanja odprtega tipa (na primer Kdo ...?) in/ali alternativnega tipa (na primer Ali je ...?),
- zapis poteka dogajanja po točkah (dogajalna črta) ali v obliki sheme,
- reševanje nalog po navodilih (prenašanje informacij v tabelo, izpolnjevanje obrazcev, risanje poti na zemljevidu),
- dopolnjevanje besedila:
 - kot preizkus zaprtega tipa, pri katerem dijak v besedilo vstavlja manjkajoče izraze ali povedi; dijakom na začetni stopnji učenja/poučevanja posredujemo rešitve v nepravilnem vrstnem redu,
 - igra vlog pri poslušanju: dijak izbere vlogo v pogovoru, in ko učitelj ustavi predvajanje posnetka, sam nadaljuje govor; pri vnovičnem poslušanju preverja svojo različico s posnetkom govora,
 - kot napovedovanje posameznih delov besedila: pri prvem poslušanju učitelj zmanjša glasnost posameznih delov besedila, dijaki pa ugibajo, kakšno bo nadaljevanje, ter ob vnovičnem poslušanju preverjajo in med seboj primerjajo ustreznost posameznih različic;
- povezovanje posameznih delov besedila (dialoga, zgodbe, slike z besedilom), urejanje besedila glede na časovno zaporedje, kraj dogajanja,

- interpretiranje: učitelj posreduje del nepopolnega besedila (izsek dialoga ali pogovora), dijaki pa ugotavljajo temo pogovora, kraj in čas dogajanja, odnose med govorcami, govorcevo razpoloženje,
- analiza zapisa slušnega besedila: dijaki analizirajo fonemske, slovnične in besedilne sestavine besedila, ob poslušanju besedila si označijo razlike med pisnim in slušnim besedilom.

6.1.1.3 Dejavnosti po poslušanju

Končna faza dejavnosti slušnega razumevanja dijake spodbuja k ustvarjalnemu odzivanju na predstavljeno besedilo, k združevanju pridobljenih informacij v slušno sestavljanke, k izražanju svojih stališč in občutij, povezovanju vsebine besedila s svojimi izkušnjami, izvajanju igre vlog itd.

Nekatere možnosti, ki jih lahko učitelj posreduje dijakom v neomejenem številu, so:

- oblikovanje vprašanj in odgovorov o temi izbranega slušnega besedila,
- izbiranje ustreznega naslova besedila (enega med več naslovi),
- ugotavljanje značaja govorca na podlagi njegovega razpoloženja, tona in barve glasu,
- ustvarjanje novega besedila: iz poslušane zgodbe dijak oblikuje intervju ali zgodbo dramatičira,
- oblikovanje vprašalnikov o predstavljeni problematiki,
- oblikovanje mnenj in občutij glavnih oseb ter predstavitev dijakovega odnosa do govorcevih stališč.

6.1.2 Razvijanje sposobnosti govornega sporočanja in sporazumevanja

Učitelj načrtuje postopke govorne dejavnosti.

Pri pripravi na pouk učitelj skrbno pripravi gradivo (na primer tematski sklop, iztočnice), določi cilje, ki naj bi jih dijak dosegel pri različnih dejavnostih, ter umesti aktivnost v učni proces ali jo predvidi kot samostojno (ali projektno) nalogo.

Pri vodenju interakcijskih dejavnosti (delo v dvojicah, v skupini):

- skrbi za sproščeno, prijateljsko ozračje in spodbuja sodelovanje med dijaki,
- usklajuje zahtevnost naloge z individualnimi oziroma skupinskimi potrebami dijakov,
- izmenjuje dejavnosti in skrbi za pestrost pouka,
- diferencira naloge in jih individualizira,
- spodbuja samovrednotenje dosežkov in samostojno popraviljanje napak,
- spodbuja tekmovalnost brez nasilja in opozarja na pravila igre.

Najpogostejše oblike interakcijskih dejavnosti so: dialog, pretvarjanje in vživljanje v umišljen svet (simulacije), igre vlog.

6.1.2.1 Dialog

Dialog je sestavina besedila v različnih vsakdanjih položajih govora. Z njim govorci zadovoljujejo govorne potrebe. Sestavljen naj bo tako, da dijaki vedo, s kom, o čem, kdaj ter s kakšnim namenom naj govorijo. Izvajamo ga lahko na več načinov:

- *vodeni dialog*: dijaki uporabljajo jezikovne funkcije ali utrjujejo pojme s kratkimi dialogi, uzaveščajo jezikovne strukture tako, da jih uporabljajo v novih besedilih (oblikovanje novih dvogovornih besedil),
- *dialogi v nepravilnem vrstnem redu*: dijaki smiselno razvrščajo ustrezne povedi v dialog,
- *dopolnjevanje dialoga*: tip odprtega dialoga pri dijakih razvija ustvarjalnost,
- *dialog v obliki sheme*: opozarja na zgradbo govora, saj dijak tako lažje ureja vsebino sporočila,
- *funkcijski dialog*: dialog v obliki osnutka, navodil, v katerih so posredovane le funkcije jezika; navodila so lahko tudi v materinščini, dijak samostojno izbira jezikovna sredstva v tujem jeziku.

6.1.2.2 Pretvarjanje/vživljanje v umišljen svet

Igralne dejavnosti pri pouku se razlikujejo po sestavljenosti in težavnosti postopkov, po področju izraznosti in načinu uresničitve. Odvisne so od dijakove starosti in njegove razvojne stopnje ter potekajo po določenem načrtu (dialog/igra vlog/projektno delo), vendar uresničitve le-tega ni predvidljiva. V določeno zamisel se lahko vrine nepredviden element, ki popolnoma spremeni položaj, v katerem dijak uporabi nove rešitve. Končni cilj teh dejavnosti je, da dijaki na naraven in ustvarjalen način dosežejo govorno samostojnost.

Učenje ob igri je samodejno in vezano na neposreden praktični motiv za pridobivanje novih izkušenj in spoznanj. Pogosto dijak šele s spodbudami premaga zavore pri govoru. Večina iger je povezana z besednim izražanjem, reševanjem problemov in iskanjem rešitev.

6.1.2.3 Igre vlog

Šele ko dijak usvoji tehniko igre vlog, učitelj uporabi sicer zahtevnejšo simulacijo, saj pri tem porabi veliko časa za priprave in izvedbo. Dijak izvaja dejavnosti pretvarjanja v izmišljeni situaciji (brodolom ipd.), resnični situaciji (roditeljski sestanek, televizijsko poročilo ipd.) ali konfliktni situaciji (na primer pozitivne, negativne plati graditve jedrske elektrarne) idr.

Vrste iger vlog:

- *Izmenjava informacij*: predstavitev oseb, interesov; informacije v zvezi s šolskim življenjem.
- *Igra vlog na podlagi scenarija*: učitelj pripravi scenarij, dijaki si izberejo vloge.
- *Vzpostavitev in vzdrževanje medsebojnih odnosov*:
 - navezava stikov z neznancem (v avtobusu, v trgovini),
 - vzdrževanje odnosov z določeno nalogo (opravičilo izostanka od pouka, čestitke ob športnih uspehih ipd.).
- *Različne dejavnosti (mimika, družabne igre)*.

6.1.2.4 Projektno delo

Potrebe po socialnih oblikah dela zadovoljujemo s projektним delom. Z vključevanjem v projekt lahko dijaki hitro, življenjsko in motivirano izvajajo naloge ter ob njih uporabijo svoje predznanje, izkušnje in miselne procese (razmišljanje, prilagajanje, odločanje, načrtovanje). Priložnost za sodelovanje v projektu imajo, glede na svoje sposobnosti, vsi dijaki. Pri projektnem delu urijo spretnosti, saj se pogovarjajo, poslušajo drug drugega, pridobivajo informacije, pripravljajo poročila in predstavijo rezultate. Učitelj ima vlogo koordinatorja.

Prednosti projektnega dela so predvsem: samoorganizacija postopkov pri pridobivanju novih znanj, samovrednotenje dosežkov, razvijanje tolerantnosti in potrpežljivosti do sošolcev v skupini ter spodbujanje izkušnjskega učenja. S projektnim delom pa povezujemo tudi druge zahtevnejše oblike učenja: seminarsko delo, razpravo in samostojno poročanje, igranje vlog itd. Metoda projektnega dela kot metoda učenja/poučevanja postavlja učenca in učitelja v nov, dinamičen, bolj enakovreden in ustvarjalen odnos.

Smernice za pripravo projektnega dela:

- *Priprava na projektno delo*: učitelj predstavi temo, napove problem in opiše sredstva za pridobivanje novih znanj.
- *Zaznava problema in določanje oblik ter metode dela*: dijaki zbirajo ideje in se združujejo v skupine po interesih.
- *Interakcija nalog in vsebin*: delo v skupini/dvojicah; načrtovanje, določanje opornih točk, delitev dela, način predstavitve naloge; v začetni fazi vodi in usmerja projektno delo učitelj, pozneje izvajajo projektno delo dijaki sami.
- *Predstavitve rezultatov*: plenarna predstavitve naloge.
- *Vrednotenje rešitev in izdelkov*: dijaki sami vrednotijo svoje izdelke; sklepe posreduje učitelj.

6.1.2.5 Izražanje čustev in lastnega mnenja (afektivni dejavniki)

Učitelj upošteva dijakovo osebnost, njegove potrebe in interese. Med učnim procesom je veliko priložnosti, da dijak spregovori o sebi, svojih pričakovanjih, radostih in problemih, hkrati pa spoznava tudi svoje vrstnike in pri tem razvija čut za solidarnost. Ob razpravah dijaki razmišljajo o različnih temah, ki jih zanimajo; na višji stopnji poučevanja/učenja predstavljajo in utemeljujejo svoja stališča, hkrati pa poslušajo ter sprejemajo mnenja drugih.

Dejavnosti, v okviru katerih dijak govori o sebi in izraža svoje mnenje, so:

- spoznavanje samega sebe (v igri, z intervjuji, vprašalniki),
- opisovanje in pripovedovanje: obnavljanje zgodbe, govorni nastop ob ponazorilih (slika, fotografija, strip, risba, video ipd.), govorni nastop, ki ga dijak oblikuje na podlagi sklopa nepovezanih besed ali na podlagi opisa predmeta (oziroma fotografije predmetov),
- razprave, ki so primerne na višji stopnji učenja; pri tem učitelj določi čas za premislek v zvezi z dano tematiko, dijak pa opredeli svoj odnos do problema; učitelj spodbuja in usmerja

dva učenca, da se skupaj dogovorita o skupnem mnenju, razporeja pare v skupine, v katerih usklajujejo mnenja, ob koncu usklajuje mnenja učencev, razporejenih v skupine.

6.1.3 Razvijanje sposobnosti bralnega razumevanja

Dejavnosti bralnega razumevanja učenca usposablja za branje in razumevanje različnih zvrsti izvirnega besedila. Pri tem si pomaga z dvojezičnimi oziroma enojezičnimi slovarji, z ilustracijami ali drugimi (elektronskimi) pripomočki.

Učiteljeva naloga je posredovati različne bralne strategije, na podlagi katerih dijak razume prebrano besedilo po pomenskih sklopih. Učitelj usmerja učenca, da prebere besedilo v celoti in da se izogiba branju po izsekih; s tem doseže prepoznavanje neznanih izrazov v sobesedilu. Zaradi natančne izgovarjave občasno priporoča tudi glasno branje, ki ni branje za razumevanje.

Dijak, ki usvoji tehnike branja, izbira različne bralne strategije na podlagi načrtovanega cilja:

- prebere posamezne sklope besed in jih združuje v smiselne celote,
- prebere besedilo, da izlušči temeljno sporočilo,
- prebere besedilo, da razume podrobnosti,
- natančneje prebere dele besedila, da poišče podrobne podatke,
- preleti besedilo in ga uvršča glede na namen in uporabnost,
- interpretira besedilo.

Zmožnost bralnega razumevanja razvijamo v treh korakih, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

6.1.3.1 Dejavnosti pred branjem besedila

Napoved dejavnosti je odvisna od besedilne vrste in ravni znanja jezika. Dejavnosti, ki razvijajo zmožnost bralnega razumevanja, so zelo podobne dejavnostim slušnega razumevanja. Učitelj ima na voljo veliko možnosti:

- predstavi besedilo tako, da priključuje že usvojene sestavine podobnega besedila in besedišča,
- obravnava besedilo v pogovoru z dijaki in ga členi v miselni vzorec,
- na različne načine posreduje ključne izraze besedila, lahko tudi v obliki testa izbirnega tipa,
- spodbuja učenca, da sami oblikujejo besedilo na podlagi ponazoril; ta so lahko vizualna (fotografije, risbe, sheme ipd.) ali označena z naslovi, podnaslovi,
- posreduje: slikovni material, povezan s tematiko besedila; dijaki izražajo svoja občutja, vtise, napišejo zgodbo; pglavitne sestavine besedila so v neurejenem stanju, dijak smiselno ureja posamezne dele besedila itd.,
- umesti besedilo v kontekst,
- priključuje vsebino podobnega besedila v materinščini,
- oblikuje različice predlaganega besedila.

6.1.3.2 Dejavnosti med branjem

Učitelj uporablja strategije, ki dijakom, kljub številnim neznanim besedam, omogočajo hitreje razumeti besedila v tujem jeziku. Dijak si pomaga s/z:

- ilustracijami, ki spremljajo besedilo,
- besedami in besednimi zvezami, ki so skupne več jezikom,
- datumi, številkami, imeni krajev, oseb,
- ključnimi in ponavljajočimi se besedami,
- prenosom jezikovnih znanj iz materinščine.

Naloge, ki jih dijak izvaja med branjem:

- izlušči pomen besedila iz sobesedila na podlagi sestave besed, prejšnjega znanja ali slik (dedukcija),
- odgovarja na vprašanja izbirnega tipa (odgovori: pravilno/napačno) in na odprta vprašanja, ki ga usmerjajo k prepoznavanju sporočila in vodijo k sklepanju ter razvijajo njegovo jezikovno znanje in bogatijo njegove izkušnje,
- povezuje slikovno gradivo, dele besedila v celoto (indukcija),
- ureja odstavke ali povedi v logičnem zaporedju, sestavine dialoga po vlogah in registrih,
- dopolnjuje besedilo (razvija naslov v popolno poved, dopolnjuje povedi, vstavlja manjkajoče izraze v povedi ali manjkajoče povedi v besedilo, na podlagi podatkov v besedilu načrtuje zemljevid, popravlja napake, išče nasprotja v besedilu, rešuje križanke, dopolnjuje obrazce idr.),
- interpretira navodila: recept, navodila za uporabo zdravila,
- zapisuje oporne točke: vpisuje informacije v tabelo, izpisuje ključne besede, povedi, ugotavlja odnose in mnenja oseb ter različne načine izražanja le-teh,
- primerja dve besedili ali več besedil (različnih vrst), išče nasprotja in skupne točke,
- povezuje besedila med seboj: primerjava besedil v materinščini in tujem jeziku, skrčene obnove, povezovanje slogovnih vrst (sinteza),
- sprejema odločitve, razrešuje probleme (ob prospektu načrtuje izlet; na podlagi podatkov iz besedila odkrije povzročitelja kaznivega dejanja),
- prepozna besedilne vrste in njihove značilnosti.

6.1.3.3 Dejavnosti po branju besedila

Te dejavnosti spodbujajo učence k izražanju njihovih vtisov, občutij in stališč. Predhodno obravnavana besedila so primerna tudi za slovnične vaje in utrjevanje besedišča. Nekaj primerov dejavnosti, ki jih dijak izvaja po branju besedila:

- oblikovanje besedila ob danih ključnih besedah,
- uporaba besedila za vajo s slovničnimi strukturami (pretvorba iz sedanjika v preteklik),
- preoblikovanje besedilne vrste (dramatizacija besedila, intervju, podobno besedilo),
- izražanje izkušenj in stališč, povezanih s problematiko besedila,
- utemeljevanje svojih razlag besedila v primerjavi s sošolčevimi.

6.1.3.4 Branje umetnostnih besedil

S spodbujanjem branja književnih besedil dijaka pripravimo na uporabo, izbiro in raziskovanje besedil ter tudi na zavesten in kritičen pristop do literarnega besedila. Zato bo treba posvetiti posebno skrb izbiri tistih umetnostnih besedil, ki so blizu dijakovemu izkustvenemu svetu. Učitelj se pri obravnavi umetnostnih besedil posveča predvsem sporočilu besedila, ki naj bi učenca prevzelo. Pri tem naj upošteva tudi dijakova pričakovanja in sledi njegovemu odzivu na sprejeto umetnostno besedilo. Šele ko se prepriča, da je besedilo pri dijakih vzbudilo zanimanje, lahko preide na razlago literarnozgodovinskega obdobja.

Dijaki berejo, da bi usvojili bralne spretnosti in samostojno spoznavali književnost v italijanščini ter pod učiteljevim vodstvom pri pouku razpravljali o vsebini prebranega umetnostnega dela, o sporočilu in slogovnih značilnostih. Poleg tega razvijajo zmožnost sprejemanja, doje-manja in interpretiranja umetnostnega besedila ter sposobnost kritičnega razmišljanja.

Izpis posameznih misli ali odlomkov, kratka obnova ali preprosta književna analiza, odziv na besedilo s tvorjenjem podobnega besedila itd. so naloge, ki jih bo učitelj diferenciral vsaj na dveh težavnostnih stopnjah.

6.1.4 Razvijanje zmožnosti pisnega sporočanja

Za razvijanje pisnega sporočanja moramo besedilo najprej ustno obravnavati. Dijaki najprej oblikujejo besedne zveze in sklope ter krajša besedila. Pozneje postajajo besedila zahtevnejša. Dijak pisno sporoča tako, da izbira vrst glede na naslovnika in vsebino (ob koncu osnovne šole). Pri oblikovanju pisnih sporočil upošteva načela, ki urejajo besedilnost (v srednji šoli).

Dijak pridobi zmožnosti pisnega sporočanja z vajo, zato mu je treba ponuditi veliko pisnih dejavnosti. S postopnega uvajanja vodenih dejavnosti preidemo na prosto in ustvarjalno pisanje.

Vodenje pisnih dejavnosti:

- 1) Obravnava vzorca (predloge) besedila → vaja s predlogo besedila (dana navodila) → naloga pisnega izražanja (novo besedilo) → informacija/evalvacija → poprava.
- 2) Naloga pisnega izražanja (besedilo) → primerjava s podobnim besedilom oziroma vzorcem → informacija/evalvacija → poprava → vnovično pisanje besedila.

6.1.4.1 Primeri nalog iz pisnega sporočanja

Oblikovanje povedi: učence navajamo na ustrezno izbiro besedja, pravilnost jezikovne rabe, upoštevanje pravopisnih posebnosti (dijaki urejajo in dopolnjujejo povedi).

Dopolnjevanje besedila: učitelj posreduje nepopolno besedilo, dijaki dopisujejo manjkajoče podatke, s ključnimi besedami oblikujejo zgodbo.

Krajši opisi in obnove: dijaki razvijajo zmožnosti pisanja ob zmožnostih govora: govor/poslušanje/strnjena obnova, intervju/vnašanje podatkov iz intervjuja v tabelo itd. Iztočnica je lahko tema, ki smo jo obravnavali v pogovoru, lahko je ilustracija ali besedilo.

Oblikovanje besedila s pomočjo ključnih besed: dijak s pomočjo ključnih besed tvori besedilo. *Posredovanje vzorcev besedil,* na podlagi katerih se dijaki seznanijo s strukturo in vsebino besedila (življenjepis).

Primeri vodenega in ustvarjalnega pisanja:

- pisanje besedila po danih navodilih (na podlagi ključnih besed): dijak pri tej dejavnosti usvoji zgradbo besedila,
- pisanje z jasnim sporočilnim namenom znanemu naslovniku (zaupna pošta idr.),
- spreminjanje lika znane osebe (učitelj, sošolec, zgodovinska oseba ipd.),
- pisanje reklamnega oglasa: dijak uporablja učinkovita jezikovna sredstva, s katerimi naslovnika prepričuje, navdušuje,
- pisanje pesmi; branje vezane besede spodbuja dijake k ustvarjalnemu pisanju oziroma k izražanju lastnih čustev,
- pisanje eseja: za to je potrebna visoka stopnja jezikovnega znanja, uporaba transfernih sporočanjskih zvrsti iz materinščine.

Učitelj postopno uvaja dijake v zahtevnejše dejavnosti. Priporočljivo je, da začne z vodenimi dejavnostmi v skupini (ustvarjanje po verižni metodi), kajti dijak lahko samostojno ustvarja šele po intenzivnem urjenju.

7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV

Pri vseh oblikah vrednotenja učitelj upošteva sodobne težnje, ki uvajajo:

- neposredne načine vrednotenja: učitelj uporablja izvirna besedila in vrednoti znanje s pomočjo prostih odgovorov na vprašanja, s povzemanjem besedil in ustvarjalnim oblikovanjem besedil,
- celostni pristop: globalno vrednotenje sporazumevalne zmožnosti v tujem jeziku in vseh drugih zmožnosti (tudi medkulturne), ki jih razvijamo pri pouku,
- opisno vrednotenje: opisi dosežkov pri sporočanju in ocenjevalne lestvice posameznih ravni jezikovnih zmožnosti,
- preverjanje stopnje obvladovanja sporočanjских položajev v življenjskih okoliščinah (pragmatično oziroma izvirno preverjanje),
- uporaba raznolikih oblik vrednotenja: samovrednotenje (uporaba Evropskega jezikovnega listovnika), vzajemno vrednotenje, vrednotenje projektnega dela, spremljanje in vrednotenje dijakovega napredka glede na zastavljene vmesne cilje.

Pri vrednotenju znanja učitelj upošteva opise pričakovanih učnih rezultatov in z njimi seznanjeni dijake. Pri oblikovanju končne ocene pa učitelj upošteva naslednja priporočila:

- dijaka seznaniti s cilji pouka in z opisnimi kriteriji znanja za posamezno zmožnost (branje, poslušanje, govorjenje, pisanje),
- končna ocena mora temeljiti na ocenah različnih učenčevih izdelkov v daljšem časovnem obdobju,
- smiselno upošteva dijakovo samooceno in ocene sošolcev.

Poučevanje in vrednotenje sta tesno povezana in soodvisna ter spodbujata notranjo motivacijo, kadar (in če) dijaku omogočimo, da pokaže vse zmožnosti, in mu hkrati nudimo povratno informacijo o napredovanju k zastavljenim ciljem. Vrednotenje naj bo zato pozitivna izkušnja, gradi naj samozaupanje in naj bo del dialoga med učiteljem in dijaki.

GIMNAZIJA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

